

Financieel jaarverslag 2012

DELA Coöperatie U.A.

Eindhoven

DELA is een coöperatie. Doordat we zoveel leden hebben, staan we samen sterk. Enerzijds doordat we samen inkoopvoordelen realiseren. Anderzijds beleggen we de aan ons toevertrouwde premies op lange termijn en realiseren zo mooie rendementen voor onze leden. Positieve resultaten komen terug bij de leden. We gebruiken de resultaten om de tarieven voor de verzekeringspremies en onze dienstverlening laag te houden en de verzekeringen voor de toekomst waardevast.

Dit jaarverslag toont de mijlpalen van het jubileumjaar van Coöperatie DELA. Niet alleen in tekst, maar ook in beeld. Het laat zien dat DELA haar 75-jarig bestaan op een bijzondere manier vierde. Zowel met onze leden als met onze medewerkers.

Verslag over 2012

Uit te brengen aan de Algemene Vergadering van DELA, Coöperatie U.A., te Eindhoven, op 1 juni 2013. Oppericht op 11 maart 1937 en als Coöperatie geconstitueerd bij akte, op 7 september 1942 verleden door mr. H.Ph.M.J. Janssen, destijds notaris te Eindhoven.

De statuten zijn voor het laatst gewijzigd bij akte op 15 juni 2011 door mr. M.A.J. Cremers, notaris te Amsterdam.

Oude Stadsgracht 1, Eindhoven

Personalia

Raad van Commissarissen

Dr. W.M. van den Goorbergh, voorzitter
Prof. mr. S.C.J.J. Kortmann (tot 2 juni 2012)
Drs. J.P. de Pender, secretaris
F.H.J. Boons
Mw. mr. A.C.R.J. van der Burgt-Nijpels
Prof. Mr. C.J.H. Jansen (vanaf 2 juni 2012)

Bestuur

Drs. E. Doeve MAIA
Ir. J.A.M. van der Putten MMO

Directie

Drs. E. Doeve MAIA, algemeen directeur
J.L.R. van Dijk RA, financieel directeur
J.R.L. Huizinga, directeur uitvaartverzorging
Drs. M.R. de Jong, directeur verzekeren
Ir. J.A.M. van der Putten MMO, directeur DELA België

Bestuurssecretaris

Mw. drs. R.M.P. Fleuren-Verheijen

Actuaris

Towers Watson Netherlands B.V.

Accountant

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Ereleden

Prof. mr. F.H.J.J. Andriessen
Mr. J.H. Blaauw
J.A.G. Dirks
Prof. mr. S.C.J.J. Kortmann
Dr. J. Kremers
Drs. A.J.M. Lauvenberg
Drs. D. Moll
A.W.M. van de Zande

Ondernemingsraad

R. Anthonijsz

S. van Berkel

J. Cornelisse

F. Koekkoek

Mw. C. Libert

L. Liebreks

Mw. K. van de Meeren

J. Mulderij

R. Mutsaers

G. Opdenoordt, voorzitter

P. Picavet

I. Poorters

Mw. M. Visser

R. Wielick

Mw. M. Willems, ambtelijk secretaris

Inhoudsopgave

Verslag over 2012	3
Personalia	4
Inhoudsopgave	6
Kerncijfers	7
Woord vooraf	8
Missie	9
Profiel	10
Raad van Commissarissen	12
Algemene Vergadering	16
Verslag van het Bestuur	17
Corporate governance	25
Jaarrekening	26
Geconsolideerde jaarrekening	27
Enkelvoudige jaarrekening	70
Overige gegevens	76
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	78
Actuariële verklaring inzake de voorzieningen	80

Kerncijfers

	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Aantal werknemers	1.687	1.483	1.293	1.233	1.178
Aantal verzekerden					
Nederland	2.954.565	2.949.973	2.929.338	2.911.386	2.891.517
België	705.646	300.008	275.233	251.632	237.305
Totaal verzekerden	3.660.211	3.249.981	3.204.571	3.163.018	3.128.822
Aantal uitvaarten					
Nederland	29.059	28.009	27.899	26.426	26.432
België	12.028	11.403	11.569	10.861	10.916
Totaal uitvaarten	41.087	39.412	39.468	37.287	37.348
Aantal crematies in eigen crematoria					
Nederland	15.846	14.785	7.933	7.464	7.367
België	17.956	18.151	17.857	17.503	17.248
Totaal crematies in eigen crematoria	33.802	32.936	25.790	24.967	24.615
Gemiddelde uitvaartkosten voor Natura in Nederland per volwassene in euro's	3.763	3.637	3.513	3.381	3.265
x € mio	<u>2012</u>	<u>2011</u>	<u>2010</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Balanstotaal *	4.706	4.013	3.875	3.570	3.145
Waarde beleggingen *	4.213	3.521	3.392	3.206	2.722
Verzekerd kapitaal	20.469	17.842	15.262	14.244	12.975
Technische voorziening	3.199	2.663	2.466	2.276	2.071
Eigen vermogen *	827	768	842	754	578
In % technische voorziening *	26	29	34	33	28
Premie-inkomen	289	260	244	231	224
Opbrengst uitvaartverzorging	210	202	189	176	166
Omzet operationele activiteiten	499	463	432	407	390
Directe opbrengst beleggingen *	170	154	159	144	143
Operationeel resultaat	111	103	102	96	93
Indirecte opbrengst beleggingen *	61	(119)	34	105	(219)
Winstdeling / backservice	81	84	80	58	62
Nettowinst *	60	(75)	53	122	(149)

* Voor de jaren 2010, 2009 en 2008 zijn deze niet aangepast naar aanleiding van de stelselwijzigingen in 2010 en 2012.

Woord vooraf

In ons jubileumjaar putten wij inspiratie uit de geschiedenis van coöperatie DELA. Deze terugblik op 75 jaar DELA spoorde ons aan om vanuit de kracht van onze coöperatie hard te werken aan de toekomst. Financieel en operationeel was 2012 een goed jaar.

De operationele activiteiten groeiden met bijna 8% en de nettowinst bedroeg € 59,9 miljoen. Ook stelden wij onze ijzersterke solvabiliteit onder de nieuwe solvabiliteitswetgeving veilig en werkten we hard aan de verbreding van DELA. We investeerden zwaar in IT, online activiteiten en in klantgerichte dienstverlening. Tot slot realiseerden we een grote overname in België, zodat wij nu in België werken met een portefeuille van meer dan 700.000 verzekerden. In 2012 waren in totaal bijna 3,7 miljoen mensen verzekerd.

Voor elkaar

Eind 2012 hebben wij een campagne in de markt gezet waarin wij niet onze producten en diensten centraal stellen, maar waarin wij laten zien wie wij zijn en waarvoor we staan. Deze campagne met als centrale boodschap 'waarom wachten met iets moois zeggen als het nu ook kan' leverde bijzonder veel lovende reacties op. De campagne sluit naadloos aan op hoe 'Draagt Elkanders Lasten' in 1937 werd opgericht in Eindhoven. Het laat zien dat de kern van onze coöperatie ligt in wat wij voor een ander en voor de samenleving kunnen betekenen. De groei en verbreding van DELA moet dan ook altijd in deze kern geworteld zijn.

Excellente dienstverlening

Geïnspireerd door het verhaal van 75 jaar DELA hebben wij het vizier gericht op de toekomst. Naast strategische plannen voor de komende jaren werken wij samen met alle medewerkers toe naar een gewaagd doel dat wij met elkaar in 2020 willen realiseren. Dit doel creëert focus en houdt ons allen voortdurend scherp, zodat wij komen tot een excellente dienstverlening in een lerende organisatie. Bij ons gaat dit hand in hand met de overtuiging dat tevreden leden en klanten leiden tot tevreden medewerkers en andersom! Dat klinkt eenvoudig, maar eist vertrouwen, doorzettingsvermogen en discipline. Wij en al onze collega's zijn ons daar volop van bewust.

Eindhoven, voorjaar 2013

Edzo Doeve
Jack van der Putten

Missie

DELA is een coöperatieve onderneming die zich richt op de continuïteit van het leven. Het is onze ambitie dat onze klanten de toekomst zo zorgeloos mogelijk tegemoet kunnen zien. Met onze brede financiële en praktische dienstverlening staan wij hen daartoe met raad en daad bij. Wat wij bieden is zekerheid, zorg en continuïteit.

Onze ambitie stoelt op betrokkenheid, integriteit en ondernemerschap. In deze waarden is de groei van DELA geworteld en ligt de verbondenheid met onze klanten, onze mensen en onze omgeving.

Vanuit onze oorsprong in uitvaartverzekering en uitvaartverzorging bouwen wij verder aan een steeds bredere dienstverlening en aan een energieke coöperatieve onderneming van en voor onze klanten.

Profiel

Doelen

DELA is een coöperatie die zich onder meer ten doel stelt haar leden en haar meeverzekerden de zekerheid te bieden van een waardige uitvaart. DELA doet dit door het verzekeren en verzorgen van de uitvaart en door - zoals de oprichters van DELA het ooit zeiden - 'goede toestanden daarbij te bevorderen'. Met dit laatste doelde men dan vooral op het tegengaan van misstanden in de uitvaartbranche. Zowel op het gebied van uitvaartverzekering als uitvaartverzorging is DELA marktleider in Nederland en België.

De portefeuille van DELA bevat voor het merendeel natura uitvaartverzekeringen. Het gaat hierbij niet om uitkeringen in geld, maar om het regelen van de uitvaart volgens de diensten zoals die omschreven staan in de polis, ongeacht de kosten van die diensten. Aangezien deze kosten jaarlijks als gevolg van inflatie stijgen, heeft de natura uitvaartpolis derhalve een waarde vaste uitkering. Op deze waarde vastheid is het beleggingsbeleid afgestemd. Het omvangrijke ledenbestand draagt bij aan het streven de uitvaartkosten zo laag mogelijk en de kwaliteit van de dienstverlening zo hoog mogelijk te houden. Dit zorgt voor een relatief lage premie voor de verzekerden. Een eerlijke prijs die past bij een coöperatie zonder winstdoelstelling. Bij een natura-uitvaartverzekering kiest de verzekerde in principe voor dienstverlening door DELA. Om die keuze steeds te bevestigen, streeft DELA naar een bovengemiddelde kwaliteit van de dienstverlening. Ook dat past bij een coöperatie.

Zekerheid, zorg en continuïteit

Bovenop de naturadekkingen is altijd sprake van een dekking met een uitkering in kapitaal om zo invulling te kunnen geven aan persoonlijke wensen. Die kapitaaldekking kan naar eigen inzicht in hoogte worden aangepast. DELA sluit ook overlijdensrisicoverzekeringen, die een kapitaal uitkeren bij een overlijden vóór een in de polis vastgestelde datum. Deze voorziet in financiële ondersteuning in brede zin voor nabestaanden. Tot slot is DELA druk doende met het verder uitbreiden van haar productportefeuille met een spaarverzekering: het DELA CoöperatiespaarPlan.

Alle verzekeringen van DELA worden gesloten vanuit het oogpunt van zekerheid, zorg en continuïteit. Naast de zekerheid van financiële ondersteuning is er de zorg van onze dienstverleners (uitvaartverzorgers, consulenten nabestaandenzorg, etc.) en is er vooral oog voor diegenen die de draad van het leven weer op moeten pakken. In die zin is DELA allereerst een coöperatieve onderneming die zich richt op de continuïteit van het leven.

In totaal zijn bij DELA bijna 3,7 miljoen mensen verzekerd. Bij DELA werken meer dan 1.650 medewerkers. Het balanstotaal is bijna € 4,7 miljard, waarvan het eigen vermogen € 825 miljoen bedraagt. De coöperatie heeft geen winstdoelstelling, maar voor de continuïteit is een gezonde winstontwikkeling en een goede eigen vermogenspositie van essentieel belang.

De uitvaarten van overleden verzekerden worden zoveel mogelijk door het eigen uitvaartverzorgingsbedrijf geregeld. In die gebieden waar dit niet mogelijk is, heeft DELA overeenkomsten met zorgvuldig geselecteerde uitvaartondernemers. In Nederland beschikt DELA over dertien crematoria en zeventenveertig uitvaartcentra, in België over vier crematoria en vijftig uitvaartcentra.

De coöperatie en onze kernwaarden

De coöperatie is in de dertiger jaren van de vorige eeuw ontstaan uit solidariteit met de noden van haar omgeving. Nog steeds streeft 'Draagt Elkanders Lasten' ernaar om het maatschappelijk welzijn van haar leden, zoals statutair vastgelegd, 'zo nodig anderszins' te behartigen. Betrokkenheid en integriteit zijn door de jaren heen kernwaarden voor DELA gebleken die gekoppeld zijn aan een gezonde dosis ondernemerschap. Met ondernemerschap doelen wij op daadkrachtig en vindingrijk optreden bij het aandraagen van de juiste oplossingen voor onze verzekerden en ook voldoende toekomstgerichtheid om te zorgen dat die oplossingen steeds sporen met de eisen van de tijd. Betrokkenheid, integriteit en ondernemerschap vormen dan ook steevast de leidraad bij onze dienstverlening.

Raad van Commissarissen

Preadvies

Aan de Algemene Vergadering van DELA Coöperatie te Eindhoven:

Hierbij biedt de Raad van Commissarissen u het jaarverslag over 2012 aan. Het jaarverslag bestaat uit het verslag van het Bestuur, de jaarrekening en de overige gegevens, waaronder opgenomen de goedkeurende accountantsverklaring en de actuariële verklaring. De jaarrekening is door het Bestuur opgesteld en wij stellen u voor de jaarrekening conform de voorgelegde stukken vast te stellen en daarmee het Bestuur te dechargeren voor het gevoerde beleid gedurende het verslagjaar. Voorts verzoeken wij u de Raad van Commissarissen decharge te verlenen voor het gehouden toezicht.

Verslag

Ontwikkelingen in 2012

De doelstellingen die voor 2012 geformuleerd waren, zijn grotendeels gerealiseerd. Slechts de beoogde omzetgroei bij uitvaartverzorging is niet behaald. De lagere bestedingen per uitvaart zijn hier debet aan. De doelstellingen ten aanzien van de groei van de premieopbrengsten, het beperken van de stijging van de uitvaartkosten en de winstontwikkeling zijn gerealiseerd. Aan de strategische projecten van Operatie Springplank is hard gewerkt en de meeste projecten zijn afgerond of liggen op koers. Eind 2011 werd het DELA CoöperatiespaarPlan gelanceerd. Voor deze nieuwe spaarverzekering liep in 2012 een optimalisatietraject. Zowel in het product als in de distributie werden verbeteringen aangebracht. Het is de verwachting dat dit vanaf 2013 zijn vruchten afwerpt. Het operationeel resultaat is iets lager uitgekomen dan begroot. Dit is echter geheel het gevolg van lagere dividend- en renteopbrengsten. In 2013 en verdere jaren is voorzien dat het operationeel resultaat verder zal groeien. De waardering die leden en klanten uitspreken in diverse onderzoeken is ook in 2012 bijzonder hoog.

De financiële kracht van DELA blijkt uit haar solvabiliteitspositie die met een eigen vermogenspositie van 26% van de technische voorzieningen als buitengewoon sterk wordt gekenmerkt. In de vigerende Europese wetgeving betekent dit een solvabiliteit van bijna zes keer de minimumnorm. Onder de nieuwe wetgeving Solvency II wordt de solvabiliteitspositie van DELA anders bepaald. Deze wetgeving kijkt anders aan tegen de zeer langdurige verplichtingen van DELA. In 2012 werkte DELA verder aan het model dat ervoor zorgt dat DELA ook onder de nieuwe wetgeving haar huidige businessmodel kan handhaven (hierna: Bescherming Businessmodel DELA). De Raad van Commissarissen volgde de ontwikkeling van dit model nauwlettend en met veel belangstelling. In de extra Algemene Vergadering van 20 oktober zijn de maatregelen die geformuleerd zijn binnen Bescherming Businessmodel DELA goedgekeurd door de leden. Dit is een prachtige mijlpaal waarmee DELA de toekomst met vertrouwen tegemoet kan zien.

In het kader van behoorlijk ondernemingsbestuur werkte DELA in 2012 volgens de Governance principes van het Verbond van Verzekeraars. Het centraal stellen van het klantbelang kreeg binnen de hele organisatie veel aandacht. In het eerste kwartaal was de invoering van regelingen rond (variabele) beloning een belangrijk onderwerp in de vergaderingen van de Raad van Commissarissen, na voorbereiding door de Remuneratie- en Benoemingscommissie en de Commissie Governance Beloningsbeleid. De Nederlandsche Bank gaf aan dat DELA volledig voldoet aan de regelingen, behalve op het punt van een financieel instrument. Dit is opgepakt door het Bestuur. In de laatste maanden van 2012 is er veel aandacht geweest voor de implementatie van de Wijzigingswet financiële markten (Bgif III).

Vergaderingen van de Raad van Commissarissen

Tijdens het verslagjaar heeft de Raad van Commissarissen zijn taken verricht en op continue basis toezicht gehouden op en advies uitgebracht aan het Bestuur. In 2012 belegde de Raad van Commissarissen met het Bestuur zes reguliere vergaderingen. Daarnaast was er een additionele vergadering over de aankoop van swaps ter bescherming tegen de lage rente. Ook vond een strategische sessie plaats met de voltallige Raad van Commissarissen en het Directieteam. Gedurende het jaar is regelmatig contact geweest tussen de voorzitter van de Raad van Commissarissen en de voorzitter van het Bestuur. Ten slotte vergaderde de Raad van Commissarissen twee keer met de Vertrouwenscommissie.

De Raad van Commissarissen hield toezicht op het algemeen beleid van DELA en de aan haar gelieerde ondernemingen in Nederland en België. De strategische projecten en de voortgang daarvan werden iedere vergadering besproken. Ook de ontwikkelingen op het gebied van risicobeheersing waren een terugkerend onderwerp. Hierbinnen was de verdere ontwikkeling van Bescherming businessmodel DELA een belangrijk aandachtsgebied, dat op 20 oktober zijn beslag heeft gekregen.

Met het risicoprofiel en de risicobereidheid is op voordracht van de Audit- en Riskcommissie ingestemd door de Raad van Commissarissen. In iedere vergadering is zorgvuldig kennisgenomen van de risicorapportage. In december stond de eerste Own Risk and Solvency Assessment (hierna: ORSA) op de agenda van de Raad van Commissarissen. Dit werd voorbereid door de Audit- en Riskcommissie. De Raad van Commissarissen kan op grond van voorgaande concluderen dat de interne risicobeheersing binnen DELA goed op orde is.

Verder zijn in elke vergadering de ontwikkeling van de financiële resultaten, het beleggingsbeleid en de beleggingsresultaten aan de orde geweest. De Raad van Commissarissen volgde de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend. In 2012 had de Raad van Commissarissen een gezamenlijke vergadering met de Beleggingsadviescommissie. Dit jaar vooral over de voortdurende onrust op de financiële markten en hoe DELA daarin het beste kan acteren. De vastgoedportefeuille van DELA werd ook besproken.

Commissies

De commissies van de Raad van Commissarissen bespraken een reeks onderwerpen waarover zij de Raad van Commissarissen adviseerden. Het ging hier om de financiële resultaten, risicobereidheid en -beheersing, interne audit, het beloningsbeleid van de onderneming en de performance en remuneratie van het Bestuur en de Directie.

De Audit- en Riskcommissie kwam drie keer samen. In de vergaderingen spraken zij over de activiteiten van de Interne Accountants Dienst. De commissie concludeerde dat deze goed functioneert. Ook zijn de aanpak en bevindingen van deze afdeling behandeld. Binnen deze commissie is de ontwikkeling van het project Bescherming Businessmodel DELA in het kader van Solvency II nadrukkelijk gevolgd. Ook rapporteerde het Bestuur over de voortgang van de implementatie van Solvency II-wetgeving aan de commissie. In 2012 is er tevens aandacht geweest voor informatiebeveiliging, de jaarrekening en de terugkerende risicorapportage. Eind november stond men uitgebreid stil bij de eerste ORSA die DELA in het kader van de implementatie van Solvency II-wetgeving heeft opgeleverd. Met de externe accountant is, zoals vereist, ook afzonderlijk overlegd. Hieruit kwamen geen bijzonderheden naar voren.

De Remuneratie- en Benoemingscommissie belegde in 2012 twee reguliere en twee extra vergaderingen voor de invoering van het beheerst beloningsbeleid. Het functioneren, de prestaties en de beloning van het Bestuur, de Directie en enkele leden van het hoger management zijn besproken. Verder is gekeken naar opvolging- en ontwikkelingsmogelijkheden binnen het management. Ook was er aandacht voor de mate van geschiktheid van beleidsbepalers en de Raad van Commissarissen. In de extra vergaderingen kwamen alle onderdelen van de implementatie van het beheerst beloningsbeleid aan bod. De volledige governance met bijbehorende documenten

rond belonen is besproken, de samenstelling van de identified staff is aan de orde geweest, evenals de voorstellen voor de vereiste risicoanalyses en de werking van een financieel instrument voor DELA. Deze zaken zijn vervolgens voorgelegd aan de Raad van Commissarissen ter goedkeuring.

Remuneratie Directieteam

Met ingang van 1 januari 2011 zijn de Governance principes (hierna: de Code), opgesteld door het Verbond van Verzekeraars, en de Regeling Beheerst Beloningsbeleid (hierna: RBB) van De Nederlandsche Bank in werking getreden. Beide hebben invloed op de inhoud, vorm en governance van het beloningsbeleid. Conform de Code dient de totale beloning van het Bestuur net onder de mediaan van de algemene markt (financiële en niet-financiële instellingen) te blijven. Om zich hierover een gefundeerd oordeel te vormen, gaf de Remuneratie- en Benoemingscommissie een externe adviseur opdracht de bestuursfuncties opnieuw te evalueren op basis van de bij Hay gebruikelijke methode voor functiewaardering. De resultaten hiervan dienden als input voor een beloningsvergelijking met als belangrijkste conclusie dat de totale beloning (vast plus variabel) van het Bestuur onder de mediaan van die markt ligt. Ook de directiefuncties zijn geëvalueerd op basis van de Hay methode voor functiewaardering en op grond van deze resultaten is een beloningsvergelijking gedaan met de markt Financiële Dienstverlening. Ook daar geldt de conclusie dat de totale beloning onder de mediaan van die markt ligt. Naar aanleiding van de waardering en het beloningsonderzoek zijn er aanpassingen gedaan in de beloning van het Directieteam. Tevens zijn er voor het Directieteam salarisschalen ontwikkeld. Dit sluit aan bij de werking van het beloningsbeleid van de hele organisatie.

De Code schrijft verder voor dat de variabele beloning van het Bestuur maximaal 100% van het vaste inkomen mag bedragen. Met een maximale variabele beloning van 35% voor het Bestuur voldoet DELA op dat punt ruim aan de Code. De Directeuren kennen een maximale variabele beloning van 30%. De variabele beloning voor het Directieteam wordt vastgesteld aan de hand van financiële en niet-financiële resultaatgerichte afspraken (hierna: RGA's) die zijn afgeleid van de lange termijn strategie, de risicobereidheid, meerjaren doelstellingen en het jaarplan van DELA. 40% van de RGA's betreft DELA-brede groepsprestatiecriteria en 60% betreft individuele prestatiecriteria. Slechts indien alle RGA's voor 100% worden gerealiseerd, geldt de maximale variabele beloning.

Op basis van de door het Directieteam in 2012 geleverde performance, heeft de Remuneratie- en Benoemingscommissie voorgesteld aan de Raad van Commissarissen om variabele beloning toe te kennen. De Remuneratie- en Benoemingscommissie heeft zich hierbij laten adviseren door de Commissie Governance Beloningsbeleid. Deze Commissie zag op basis van de ex ante II risicoanalyse in relatie tot de ex ante I risicoanalyse 2012 geen aanleiding om te korten op de totale pool van variabele beloning. De Commissie beoordeelde verder of er bijzonderheden zijn opgemerkt in het functioneren van het Directieteam op het gebied van risicobeheersing, compliance, personeelsbeleid, finance en control. Er waren geen bijzonderheden. De Raad van Commissarissen nam de voorstellen van de Remuneratie- en Benoemingscommissie over. Het remuneratierapport over 2012 is in te zien op www.dela.nl.

Evaluatie van de Raad van Commissarissen

Eind 2011 is het functioneren van de Raad van Commissarissen en het Bestuur geëvalueerd door een onafhankelijk adviseur. In 2012 zijn deze resultaten gepresenteerd en besproken. De thema's 'samenwerking binnen de Raad', 'het functioneren van de voorzitter', 'het functioneren van de toezichtstructuur', 'de samenstelling van de Raad', 'de relatie Raad van Commissarissen met het Bestuur', 'de invulling van de permanente educatie', 'individuele prestaties van de commissarissen' en 'DELA als organisatie' werden besproken. Uit de evaluatie blijkt dat de Raad van Commissarissen en het Bestuur naar behoren functioneren. De samenwerking is goed, een ieder kan zijn inbreng leveren en relevante onderwerpen komen gedegen aan bod. De toezichtstructuur functioneert prima, er is ruim voldoende aandacht voor de governance en de informatievoorziening aan de Raad van Commissarissen is zeer adequaat. De relatie tussen de Raad van

Commissarissen en het Bestuur wordt gekenmerkt door wederzijds vertrouwen. De belangrijkste aanbeveling uit de evaluatie was de omvang van de Raad van Commissarissen. Voor een organisatie met de omvang en complexiteit van DELA zou een Raad van Commissarissen bestaande uit zes personen aan te bevelen zijn. Deze aanbeveling is overgenomen en de procedure voor het werven en selecteren van een zesde commissaris is eind 2012 gestart. Daarbij wordt in principe gezocht naar invulling door een vrouw, zodat voldaan kan worden aan de Wet Bestuur en Toezicht op het gebied van een evenwichtige verdeling van commissarissen en bestuursleden over vrouwen en mannen.

Samenstelling van de Raad van Commissarissen

De Raad van Commissarissen onderschrijft het principe dat de Raad van Commissarissen een zodanige samenstelling heeft dat zijn leden in staat zijn zich kritisch op te stellen en onafhankelijk te handelen ten opzichte van elkaar, het Bestuur en eventuele speciale belangen. De samenstelling van de Raad van Commissarissen was in 2012 als volgt:

Dr. W.M. van den Goorbergh, voorzitter

Prof. mr. S.C.J.J. Kortmann, plaatsvervangend voorzitter (afgetreden op 2 juni 2012)

F.H.J. Boons, plaatsvervangend voorzitter (vanaf 2 juni 2012)

Drs. J.P. de Pender (secretaris)

Mw. mr. A.C.R.J. van der Burgt - Nijpels

Prof. mr. C.J.H. Jansen (benoemd op 2 juni 2012)

Permanente educatie

De leden van de Raad van Commissarissen hebben in 2012 een educatieprogramma gevolgd. De voorzitter van de Raad van Commissarissen ziet toe op de aanwezigheid van het programma van permanente educatie voor de Raad van Commissarissen. Het programma heeft tot doel de deskundigheid op peil te houden en daar waar nodig te vergroten. In 2012 richtte de educatie zich op relevante ontwikkelingen binnen de coöperatie en financiële sector, corporate governance, risicomanagement, op de zorgplicht jegens de klant en op het centraal stellen van het klantbelang. Daarnaast heeft een e-learningprogramma over Solvency II plaatsgevonden. Ieder lid van de Raad van Commissarissen nam deel aan het volledige programma, behalve de aftredende commissaris. Daarnaast volgden twee leden individuele educatie om hun kennis op een specifiek gebied te vergroten.

Tot slot

De Raad van Commissarissen bedankt het Bestuur, de Directie en de medewerkers van coöperatie DELA voor hun inzet en betrokkenheid bij de belangen van de leden, verzekerden, klanten en overige belanghebbenden van DELA.

Eindhoven, 12 april 2013

De Raad van Commissarissen

Algemene Vergadering

DELA is een coöperatie van meer dan drie miljoen leden en is ruim 75 jaar geleden opgericht om een waardige uitvaart voor iedereen mogelijk te maken. Dat kan dankzij de gezamenlijke kracht van de leden. Leden van DELA bepalen samen de koers die DELA vaart. Polishouders en meeverzekerden van een DELA UitvaartPlan, DELA LeefdoorPlan en/of DELA CoöperatiespaarPlan zijn automatisch lid.

Alle leden van DELA zijn onderverdeeld in 36 afdelingen. Elke afdeling wordt vertegenwoordigd door een lid en plaatsvervangend lid. Deze leden vormen de Algemene Vergadering. De leden – eventueel hun plaatsvervaarders – komen enkele malen per jaar bijeen om de belangrijkste zaken die zich bij DELA voordoen te behandelen en daarover te adviseren of beslissen.

Per 1 januari 2012 werden de bestaande vacatures in de Algemene Vergadering ingevuld door nieuwe enthousiaste DELA-leden.

In de vergadering van 14 januari 2012 werd de begroting 2012 gepresenteerd en besproken. Verder werd aandacht besteed aan de voortgang van de strategie. Tevens werd de voortgang van het project Bescherming Businessmodel DELA in het kader van Solvency II wetgeving behandeld.

In de vergadering van 2 juni 2012 werd de jaarrekening over 2011 vastgesteld en werd decharge verleend aan het Bestuur over het gevoerde beleid en aan de Raad van Commissarissen voor het toezicht daarop. Op de agenda stond ook de aanpassing voor het DELA UitvaartPlan. De Algemene Vergadering ging akkoord met de nieuwe terminologie dienstenverzekering en geldverzekering. Tevens vond in deze vergadering de verkiezing van de Vertrouwenscommissie plaats. In navolging van de nieuwe statuten van de coöperatie werden vier leden benoemd voor een periode van vier jaar, met een rooster van aftreden.

Doordat er extra tijd nodig was om de implementatie en gevolgen van de maatregelen in het kader van Bescherming Businessmodel DELA uit te werken en in te voeren, heeft er op 20 oktober 2012 een extra Algemene Vergadering plaatsgevonden. In die vergadering stemden de leden in met de voorgestelde premiemaatregel en met de aanscherping van de beleidsregel voor het toekennen van winstdeling. Ook stemde de Algemene Vergadering in met een aanpassing van de premie met 3,09% per 1 januari 2013 en een verhoging van de waarde van de geldverzekering met hetzelfde percentage. In de extra vergadering is ook aandacht besteed aan de consequenties voor DELA van de invoering van het Besluit Gedragstoezicht Financiële Ondernemingen III dat per 1 januari 2013 van kracht is.

De heer prof. mr. S.C.J.J. Kortmann trad in juni 2012 af als commissaris van DELA vanwege het bereiken van de maximale zittingsduur van twaalf jaar. De Algemene Vergadering benoemde de heer prof. mr. C.J.H. Jansen tot zijn opvolger. Gelijktijdig werd de heer Kortmann wegens zijn verdiensten voor DELA benoemd tot erelid van DELA.

Verslag van het Bestuur

De cijfers

Groei

De omzet van de operationele activiteiten – verzekeringen en uitvaartverzorging – groeide met bijna 8% tot € 499 miljoen. Dit is beter dan begroot door de overname van de Lilas-portefeuille van de AXA Groep in België. Het premie-inkomen van deze portefeuille voor de laatste vier maanden van 2012 is meegenomen in de cijfers. Zonder deze overname zou de groei iets lager zijn geweest dan begroot. Dit geldt voor zowel het verzekeringsbedrijf als het uitvaartbedrijf. In Nederland is de markt voor nieuwe uitvaartverzekeringen verder gekrompen. Daar waren wij op voorbereid, maar wij zijn ook druk doende om onze marketing bij uitvaartverzekeringen efficiënter in te richten, waardoor wij weliswaar minder verkopen maar ook beduidend minder uitgeven aan acquisitie van nieuwe polissen. De verkoop van uitvaartverzekeringen in België liep goed al was de groei minder uitbundig dan in het voorgaande jaar. De verkoop van onze overlijdensrisicoverzekering verliep in 2012 uitstekend, zodat toch nog bijna de totale begrote premieomzet werd bereikt. In het uitvaartbedrijf groeide het totaal aantal verzorgde uitvaarten tot meer dan 41.000 en ook het aantal uitgevoerde crematies groeide goed. Toch was de groei in de omzet beperkt, omdat zowel in Nederland als in België er per uitvaart minder uitgegeven werd aan persoonlijke wensen. De enige oorzaak die hiervoor kan worden aangewezen is de economische crisis in beide landen.

Resultaatsontwikkeling

Het operationeel resultaat steeg naar € 111 miljoen in 2012. Dat is iets minder dan begroot, vanwege lagere opbrengsten uit met name rente en in mindere mate uit aandelen. Zonder deze tegenvallers zou het operationeel resultaat ruim € 5 miljoen hoger zijn uitgevallen en beter dan de begrote doelstelling van € 112 miljoen. Dit komt omdat de iets lagere omzet ruimschoots werd goed gemaakt door een goede kostenbeheersing in de hele organisatie, ondanks de wederom forse investeringen in IT-systemen en online activiteiten.

Beleggingen, mooi rendement op basis van aandelenportefeuille

Het totale nettorendement op onze beleggingen is in 2012 uitgekomen op 6,65% (2011: 0,90%). Op de aandelenportefeuille is een uitstekend absoluut resultaat behaald van € 143 miljoen, en was er ook sprake van een outperformance van 0,50%. Op de obligatieportefeuille is een underperformance geboekt van 0,87%. Dit was het gevolg van de al in 2009 gemaakte keuze voor 'veilige' Eurolanden. In voorgaande jaren pakte dat goed uit, maar de bewuste onderweging in Italiaanse en Spaanse staatsobligaties leverde in 2012 een underperformance op.

Hoewel onze vastgoedportefeuille voor het overgrote deel uit retailvastgoed op A-locaties bestaat, ontkwamen wij niet aan afboekingen van in totaal € 39 miljoen. Als percentage van de totale portefeuille kwam dit neer op 2,9%. De afboekingen zijn deels het resultaat van de vastgoedcrisis in Nederland. Deze crisis wordt vooral beheerst door de slechte situatie op de kantorenmarkt. Voor de gehele vastgoedmarkt geldt dat er een risico-aversie ontstaat met hogere vereiste vergoedingen voor het te lopen risico. Het heeft ook te maken met de economische crisis en de stijging van internetverkopen waardoor de retail onder druk is komen staan. Wij zijn van mening dat onze vastgoedportefeuille zodanig gepositioneerd is, dat wij op lange termijn een goede rendementsontwikkeling voorzien. Op korte termijn houden wij rekening met de mogelijkheid dat er nog verdere afboekingen plaats zullen moeten vinden. Daarnaast zien wij extra mogelijkheden om te beleggen in woningen. Voornamelijk in de hogere segmenten voor huurwoningen is er een enorme schaarste aan het ontstaan. In onze assetmix proberen wij een aandeel van 40% voor vastgoed vast te houden, met een behoorlijke bandbreedte naar boven en beneden. Op dit ogenblik zitten we onder die 40% en dat zal het komende jaar ook zo blijven. Door betere geografische spreiding

van onze aandelen- en obligatieportefeuille hopen wij het risicoprofiel te verbeteren met behoud van het potentiële rendement.

Winstdeling en nettowinst

Het overgrote deel van onze verzekeringsportefeuille bestaat uit natura uitvaartverzekeringen. Om deze polissen waardevast te houden, moet de waarde van de uitkeringen jaarlijks worden aangepast aan de inflatie van uitvaartkosten. Dat leidt weliswaar tot premieverhogingen, maar de lasten van de waardevastheid van de achterliggende jaren neemt DELA in beginsel voor haar rekening. Deze zogenaamde backservice wordt in de vorm van een winstdeling voor zover mogelijk betaald uit het resultaat op de beleggingen die dienen ter dekking van de technische voorzieningen. Het rendement op onze beleggingen was in 2012, ondanks de afboekingen op ons vastgoed, zodanig dat dit geheel mogelijk was. Daarbij komt dat de inflatie van de uitvaartkosten met 3,09% wat lager was dan de afgelopen jaren (2011: 3,69%). De winstdeling kwam daarmee uit op € 81 miljoen (2011: € 84 miljoen). De nettowinst kwam uiteindelijk uit op € 60 miljoen, beter dan begroot en een mooi herstel na het grote verlies van € 74 miljoen in 2011.

Solvabiliteit en risicomanagement

De solvabiliteit van DELA behoort al jaren tot de hoogste van de markt. In de nog vigerende wetgeving was ons businessmodel erop gericht om de uitvaartkosteninflatie bij te houden en door de tijd heen een assetmix aan te houden die rendementen kan genereren van circa 7%. Dat vereist relatief veel beleggingen in waardevast beleggingen. Vandaar de keuze voor een assetmix van 40% vastgoed, 30% aandelen en 30% vastrentende waarden. Het vereist relatief gezien ook een hoog eigen vermogen om tegenvallers op te vangen. Decennia lang heeft DELA een consistent beleid gevoerd van reserves versterken in goede jaren en reserves aanspreken in slechte jaren. Door de tijd heen betekende dit dat de solvabiliteit van DELA nooit onder 4 keer de minimumnorm is uitgekomen en meestal veel hoger was zonder overwaardes in de voorzieningen mee te nemen in deze berekening.

Met de nieuwe Europese richtlijnen omtrent solvabiliteit, Solvency II, leek het niet eenvoudig om ons businessmodel te handhaven. In eerste instantie zou Solvency II in 2013 van kracht worden, maar dit zal vermoedelijk pas in 2016 ingaan. Na lang puzzelen is dat echter prima gelukt en we menen dan ook te mogen stellen geheel klaar te zijn voor de nieuwe wereld van Solvency II.

Wat hebben we gedaan? Onder Solvency II is het aan te houden vermogen afhankelijk van de activa waarin belegd wordt en van de diverse risico's die in de bedrijfsvoering worden gelopen. Relatief veel beleggingen in vastgoed en aandelen vereisen een hoger aan te houden eigen vermogen (de Solvency Capital Requirement oftewel de SCR). Dit strookt trouwens geheel met onze eigen filosofie en bevestigt dat stevige buffers bij een meer volatiele assetmix gepast zijn. Daarnaast geldt onder Solvency II dat niet alleen de activa maar ook de passiva op marktwaarde moeten worden vastgelegd. De enorme looptijd van onze verplichtingen en de geringe mogelijkheden om die goed te matchen zonder de kans om de inflatie adequaat bij te houden, betekent voor DELA dat de verplichtingen enorm kunnen fluctueren. Bij een zeer lage rentecurve is er geen ruimte meer voor winstdeling, waardoor de kern van ons businessmodel wordt aangetast.

In eerste instantie dachten wij dat wij net zoals zoveel andere verzekeraars en pensioenfondsen niet konden ontkomen aan renteswaps om ons in te dekken tegen het risico van lage rentes. Dit zijn sowieso moeilijk te hanteren en te administreren financiële instrumenten die nieuwe, lastig te doorgronden risico's met zich meebrengen, maar na enige ervaring niet geheel passend voor DELA. De verslaggevingstechnische complicaties vonden wij moeilijk uit te leggen aan onze leden. Daarom hebben wij na uitgebreid overleg met onze Algemene Vergadering gekozen voor een oplossing waarmee de kracht van DELA als coöperatie volledig tot uiting komt. Besloten is dat, voor zover de gemiddelde rente in de 12 maanden voorafgaande aan de ieder jaar in mei of juni

te houden Algemene Vergadering lager is dan 2%, er dan navenant een extra premie aan de leden zal worden gevraagd. Dus was deze rente 1,5%, dan is er een extra premieverhoging van 0,5% nodig. Voor zover de gemiddelde rente in dezelfde periode tussen de 2% en 2,75% (de rekenrente) bedroeg, zal het bestuur aan de Algemene Vergadering met een voorstel komen of er een premieverhoging plaats moet vinden waarbij uitdrukkelijk gekeken wordt naar de algehele financiële situatie van DELA. Deze maatregelen zijn in de Algemene Vergadering van 20 oktober 2012 goedgekeurd en mogen in de Solvency II wetgeving meegenomen worden in de berekeningen van de verplichtingen. In wezen heeft DELA zich hiermee grotendeels immuun gemaakt voor het lage renterisico en is de kern van haar businessmodel overeind gebleven.

De intern gevonden oplossing is van een verbluffende eenvoud. Tegen de oplossing pleit, dat de last van extra verplichtingen afgewenteld dreigt te worden op de deelnemers, op de leden van de coöperatie. Dat mag zo zijn, maar wel op een zodanige wijze dat het voortbestaan van de onderneming gewaarborgd wordt én dat er geen pijnlijke ingrepen nodig zijn. In het ergste geval kan in een gegeven jaar de premie met 2,75% verhoogd worden. De gekozen oplossing past natuurlijk prachtig bij een coöperatie maar is daar niet aan voorbehouden. Men moet het willen zien en beseffen dat goede rendementen van verzekeraars en pensioenfondsen en daarmee betaalbare premies alleen maar waar gemaakt kunnen worden door het idee van in beton gegoten garanties te laten varen. Diegene die nu harde garanties wil, zal gegarandeerd op termijn daar een hoge prijs voor moeten betalen.

Alle formele elementen van Solvency II, zoals een Own Risk and Solvency Assessment, hebben wij inmiddels geïmplementeerd. Riskmanagement, risk rapportages, risk dashboards en het maandelijks vaststellen van de aanwezige solvabiliteit versus de vereiste solvabiliteit horen er inmiddels gewoon bij. Om het voor onszelf overzichtelijk te houden hebben wij alle verzekeringen in Nederland ondergebracht bij één verzekeraar, DELA Natura- en levensverzekeringen NV, en alle Belgische verzekeringen in DELA Verzekeringen NV. Deze vereenvoudiging is door onze toezichthouder De Nederlandsche Bank met grote welwillendheid bejegend. Het is overigens de bedoeling om onze Belgische activiteiten te verzelfstandigen waarmee het prudentieel toezicht op die verzekeringsactiviteiten onder de Belgische Centrale Bank komt te vallen.

Algemene ontwikkelingen

Jubileum en positionering

Op 11 maart 2012 bestond DELA 75 jaar. Daar is uitgebreid bij stil gestaan met als onbetwist hoogtepunt de door medewerkers van DELA opgevoerde musical. In die musical werd het Verhaal van DELA verteld aan de hand van een door standsverschillen gekleurd liefdesverhaal waarin uiteindelijk alles goed terecht komt en iedereen uit volle borst zingt dat we er zijn voor elkaar. Het gaat niet om wie je kent maar om wie je bent. Het verhaal van coöperatie DELA, het verhaal van 75 jaar groeien tegen de stroom in, hindernissen overwinnen, op tijd bakens verzetten maar altijd trouw blijven aan de roots en de grondgedachten van de coöperatie is ook opgetekend en in boekvorm verschenen. Voor ons is het een springlevend verhaal en het is dan ook met plezier en trots dat wij het ontstaansverhaal iedere maand vertellen aan nieuwe medewerkers: hoe een kleine groep Eindhovenaren de uitvaartvereniging Draagt Elkanders Lasten in 1937 oprichtte, tegen de wil van hun eigen geestelijk leiders, om standsverschillen te beslechten.

Wie wij zijn en waar we voor staan, staat aan de basis van de campagne die wij in het najaar van 2012 in de markt hebben gezet. Authentieke verhalen waarin sprekers anderen bedanken voor wat zij voor de sprekers betekenen. Dit tot grote verrassing van de betrokkenen en hun omgeving. 'Wij geloven in een waardig uitvaart voor iedereen. Maar wij geloven vooral in elkaar en waarom wachten met iets moois zeggen als het nu ook kan?' Dat is de boodschap. We verkopen geen product of dienst. We dragen daarmee uit wie we zijn en waar we voor staan, geheel in lijn met wat onze oprichters beoogden met DELA. Wij zijn er voor iedereen, wij geloven dat we voor elkaar iets dienen te betekenen, wij geloven in solidariteit.

DELA CoöperatiespaarPlan

De najaarscampagne is vooral een corporate campagne, maar dient ook als wegbereider van ons spaarproduct: het DELA CoöperatiespaarPlan. Nadat dit product eind 2011 op zeer bescheiden schaal in de markt is gezet, is dit product in 2012 verder ontwikkeld en met adequate online processen ondersteund. Die processen moesten eerst robuust genoeg zijn om een brede introductie te rechtvaardigen, maar daarbij speelde ook de puzzel 'hoe leggen wij uit dat men nu bij DELA kan sparen en dan ook nog in de vorm van een spaarverzekering? DELA is toch een uitvaartorganisatie en sparen doe je toch bij een bank en echt niet meer via een verzekering?'

Voor ons past het DELA CoöperatiespaarPlan bij onze strategie en ook bij onze coöperatie. Om verder te groeien hebben wij extra pijlers nodig. Dat hadden de pioniers van DELA in de jaren vijftig al in gedachten maar nu de uitvaartverzekeringsmarkt qua aantal verzekerden in Nederland al jaren aan een plafond zit, is dat veel relevanter geworden. Via ons spaarproduct kunnen we bovendien aan onze leden laten zien dat wij als coöperatie meer voor hen kunnen betekenen en tegelijkertijd trouw blijven aan onze uitgangspunten. Net zoals wij destijds een uitvaartverzekering in de markt hebben gezet voor iedereen, zetten wij nu een spaarproduct in de markt voor iedereen waarbij het niet uitmaakt of je nu € 1 of € 100 per maand kunt inleggen. Iedere euro wordt 100 procent belegd en over iedere euro krijg je dezelfde vaste rente van 2,75 procent. Met een kans op meer, want als lid van de coöperatie deel je in de resultaten van coöperatie DELA.

Een DELA CoöperatiespaarPlan is niet bedoeld als spaarpotje, dat je ieder moment aan kunt spreken. Het is een potje voor later, voor jezelf maar vooral voor je kinderen of kleinkinderen, zodat zij een steuntje in de rug krijgen op cruciale momenten in hun leven. Ook dat aspect van doorgeven, van generaties met elkaar verbinden past naadloos bij het verhaal van DELA. Wij zijn ervan overtuigd met het DELA CoöperatiespaarPlan een bij ons passend, zeer goed product voor een breed publiek te kunnen aanbieden. Deze overtuiging overbrengen gaat ons kruim kosten. Daar zijn we ons terdege van bewust. Het zal veel discipline en doorzettingsvermogen vereisen. Maar met onze najaarscampagne denken wij extra goodwill rondom coöperatie DELA gecreëerd te hebben en wij putten veel inspiratie uit onze oprichters die ook tegen de stroom in moesten roeien. Zij moesten ook veel geduld betrachten alvorens de eerste successen gevierd konden worden.

Van springplank naar rekstok: het gewaagde doel

In 2010 begonnen wij met Operatie Springplank. Toen zijn we begonnen met een serie projecten die onze groei moest schragen. Via voor ons bekende paden, maar ook via nieuwe initiatieven. De naam van springplank werd gekozen, om aan te geven dat wij ook buiten het voor ons veilige domein van uitvaartverzekeringen en uitvaartverzorging moesten durven treden. Onze leden kunnen bij ons nu naast een uitvaartverzekering ook een overlijdensrisicoverzekering en spaarverzekering sluiten. Via ieder van deze verzekeringen kan men lid worden van de coöperatie. Leden kunnen rekenen op advies rondom voogdij, schenkingen en testamenten. Na een overlijden is er nabestaandenzorg en worden er herinneringsbijeenkomsten georganiseerd. Overlijden en afscheid nemen is in een veel grotere context geplaatst, onze belofte dat wij zekerheid, zorg én continuïteit bieden, maken wij waar en de op onze ramen geschreven woorden 'Vergeet niet te leven, leven is doorgeven' krijgen meer betekenis.

Al is er nog veel te doen - zowel in verdere uitbreiding van onze dienstverlening als in de ondersteuning van die diensten door robuuste IT-systemen - de kernprojecten van Operatie Springplank zijn afgerond en er is ons inziens ook daadwerkelijk verder gesprongen. In het kader van de lerende organisatie onder de noemer Samen Op weg naar een Lerende Organisatie (SOLO) hebben wij vastgesteld, dat we Operatie Springplank dienen af te sluiten en dat we ons nu verder moeten leren strekken en rekken om het beste uit onszelf te halen. Onze organisatie wordt vooral gekenmerkt door een hoge betrokkenheid. Dat is prachtig, maar om die betrokkenheid om te zetten in aansprekende resultaten dienen wij uit onze comfortzone te treden. We moeten het aandurven om

in een lerende organisatie voortdurend op zoek te gaan naar verbeteringen. Dat doen we op basis van scherpe feedback van wat goed gaat en wat aanpassing behoeft. Daarbij helpt een aansprekend doel op termijn, een gewaagd doel waar iedereen zich achter kan scharen en waar alle subdoelen de komende jaren van afgeleid kunnen worden. Ons gewaagd doel is: 'In 2020 wil DELA de meest betrokken coöperatie zijn, die het leven meer betekenis geeft'. Toe maar! Het doel is voor intern gebruik, een doel waar we geen leden of klanten mee willen verleiden maar dat bedoeld is om al onze activiteiten richting en focus te geven. In 2013 leggen wij op weg naar dit doel veel nadruk op het breed in de markt zetten van ons nieuwe spaarproduct, op de bekendheid met onze activiteiten als coöperatie en op de mate waarin onze dienstverlening wordt gezien als betaalbaar en bereikbaar voor een breed publiek.

Provisieverbod en klantbelang centraal

De politiek en toezichthouders blijven hameren op het gegeven dat het klantbelang boven alles dient te staan. Voor DELA als coöperatie is dat vanzelfsprekend, maar dat wordt helaas niet door iedereen altijd gezien. We werken aan een duurzaam klantgericht beleid, dat wij ieder halfjaar toetsen. We toetsen onze dienstverlening allereerst aan onze eigen doelen en aan onze vier troeven waarmee wij vormgeven aan de kern van de coöperatie.

Ten eerste moet het coöperatieve karakter van de onderneming gesteund worden. Het moet echt gaan om 'voor elkaar', om solidariteit (samen bepalen, samen delen, samen sterk). Ten tweede moet het voor iedereen zijn, het moet 'laagdrempelig' genoeg zijn om voor iedereen iets te kunnen betekenen (breed publiek, betaalbaar, bereikbaar). Ten derde dient er een 'raad en daad' element te zijn, gewoon geld geven is niet voldoende. En tot slot moet voldaan worden aan onze eisen van 'betrouwbaarheid' oftewel het nieuwe initiatief moet goed uit te leggen zijn. Voor alle klanten gelden dezelfde voorwaarden en het is ook degelijk en duurzaam genoeg om een behoorlijke tijd mee te kunnen (degelijk, duidelijk en duurzaam). Deze troeven bieden helder richting aan al onze activiteiten opdat die ook voor toezichthouders duidelijk het klantbelang dienen. We toetsen uiteraard ook aan richtlijnen en modellen van de toezichthouders, maar het interne richtsnoer is het vertrekpunt. We ervaren hier steeds meer begrip voor, al vereist het denken vanuit de coöperatie de nodige uitleg. Leden hebben bij DELA daadwerkelijk zeggenschap en zijn niet alleen rechthebbende van de technische voorzieningen, ze zijn ook eigenaar van het eigen vermogen .

De uitwerking van het provisieverbod in de nieuwe uitwerking van het Besluit Gedragstoezicht Financiële Ondernemingen (Bgfo III) brengt het risico met zich mee dat voor veelal de minst draagkrachtigen, die juist advies behoeven, een verzekering onbetaalbaar dreigt te worden. Hierover hebben wij al in een vroeg stadium met de AFM uitvoerig van gedachten gewisseld. We hopen dat de uiteindelijke oplossing ook voor de uitvaartverzekeringsmarkt voldoende gaat werken. In die oplossing is de essentie dat de klant zo goed mogelijk wordt geïnformeerd om zelf een beslissing te nemen waarbij dan hoort of hij eerst persoonlijk advies denkt nodig te hebben of niet. Dat betekent onder meer, dat online ondersteuning zowel bij de oriëntatiefase als bij de afsluitfase steeds belangrijker wordt.

België

Over 2012 was de autonome groei van de verzekeringsportefeuille met circa 20.000 verzekerden wederom goed te noemen. Echter als gevolg van de financiële crisis was deze groei lager dan vooraf werd verwacht.

Deze productie is tot stand gekomen door de verkoop van twee uitvaartverzekeringsproducten, namelijk het uitvaartzorgplan en het uitvaartzorgplan plus. Uit klantenonderzoek is gebleken, dat het aanbieden van deze twee verzekeringsproducten geen meerwaarde biedt voor onze klanten. Daarom zijn we gestart met de ontwikkeling van één product. Parallel aan de ontwikkeling van dit ene product is gestart met de bouw van een eigen verzekeringsapplicatie, onder de noemer POLO (Pension Office Life Office). De verwachting is dat POLO begin 2013 live zal gaan.

De in het jaarverslag 2011 genoemde mogelijke overname van een uitvaartverzekeringsportefeuille heeft in 2012 daadwerkelijk zijn beslag gekregen. Het betreft hier de uitvaartverzekeringsportefeuille van AXA België, Lilas geheten. Met deze overname van de nummer twee van België hebben we onze marktpositie enorm verstevigd. Dankzij deze overname beschikken we nu ook over een kantoor in Wallonië waar vanuit we de Waalse klanten bedienen. Om dit optimaal te doen, moeten zowel de medewerkers als de overgenomen producten nog volledig geïntegreerd worden in onze organisatie.

Naast de overname van deze uitvaartverzekeringsportefeuille zijn we er ook in geslaagd om in 2012 de nummer twee in uitvaartverzorging over te nemen en hebben wij daarmee onze positie ook op dit gebied aanzienlijk versterkt. Het betreft de Bemelmans-groep in de omgeving van Luik, met ruim 2.000 uitvaarten. Een keurmerk uitvaartzorg zoals in Nederland kent men in België niet. En vanwege de nog te lage organisatiegraad van de uitvaartbranche in België is het niet de verwachting dat zo'n keurmerk er snel zal komen. Dit is voor ons reden geweest om een eigen keurmerk te ontwikkelen. Onder de noemer 'Q is good for you' is een project gestart, om dit interne keurmerk met eigen mensen te ontwikkelen. In 2013 zal dit keurmerk worden uitgerold.

IT

In 2012 heeft de afdeling IT gewerkt aan het verder robuust maken van de IT-processen en systemen. In dat kader heeft DELA voor de outsourcing van haar infrastructuur gekozen voor een nieuwe partner. Deze nieuwe partner is Simac geworden. In één weekend zijn alle computers en systemen overgebracht naar het datacentrum van Simac. Zowel onze leden als onze medewerkers mochten hiervan geen enkele hinder ondervinden. Hierin zijn wij zeer goed geslaagd, waardoor wij dit project als zeer succesvol bestempelen.

Daarnaast zijn er de nodige inspanningen verricht om in 2013 de werkplekken te kunnen actualiseren. Hiermee leggen we de basis om de applicaties op elk moment, vanaf iedere plek en hardware onafhankelijk, ook wel genoemd 'bring your own device', aan te kunnen bieden.

De wetgeving in Nederland en Europa is voortdurend in beweging. In 2012 zijn onze applicaties en systemen daarom aangepast aan Solvency II, Bgfo III en SEPA. Naast deze noodzakelijke aanpassingen heeft de afdeling IT samen met de business een forse inspanning geleverd voor de realisatie van een nieuwe applicatie voor het DELA CoöperatiespaarPlan. In februari 2013 is de nieuwe spaarverzekering gelanceerd. Met het programma 'klantgericht werken' wordt de basis gelegd voor onze medewerkers om met de meest recente en complete klantgegevens te kunnen werken. Dit programma moet ervoor gaan zorgen dat alle voorzieningen om deze klantgegevens te kunnen genereren, hiervoor wordt ingericht. De komende jaren zal dit programma nog veel tijd en energie vragen.

DELA goededoelenfonds

Met het planten van 750.000 bollen op de Floriade ter nagedachtenis van alle overledenen waarvan DELA de afgelopen 75 jaar de uitvaart verzorgde, heeft het goededoelenfonds een wel bijzondere actie neergezet, die bij onze leden veel weerklank heeft gevonden. Stichting DELA Fonds bestaat nu vijf jaar en leverde aan meer dan 500 uiteenlopende projecten een bijdrage. Zo langzamerhand begint de bekendheid van het fonds toe te nemen en weten allerlei organisaties hun weg naar het fonds te vinden. Toch willen wij nog meer ruchtbaarheid geven aan ons fonds en is het onze ambitie om het fonds onder medewerkers en leden zo levendig mogelijk te maken. De Stichting is omgedoopt tot DELA goededoelenfonds.

Personeel en Organisatie

Vanwege overnames en insourcing van activiteiten is het personeelsbestand ook in 2012 weer verder gegroeid. Voor het overige was de groei in het bestand praktisch nul en geringer dan begroot. Ondanks de groei in

medewerkers en de groei in locaties is het bijzonder om te zien hoe DELA zowel in Nederland als in België toch steeds meer wordt ervaren als één bedrijf. In 2012 werkten meer dan 1.200 medewerkers in Nederland mee aan het jaarlijkse motivatieonderzoek met een recorddeelname van 95 procent. De overall index steeg van 81 procent naar 84 procent. Het percentage medewerkers dat aangaf DELA als een goede werkgever aan te bevelen, kwam uit op 91 procent. Dit was nog hoger dan in voorgaande jaren!

In 2012 is veel aandacht besteed aan het richting geven van de koers vanuit ons programma rondom de lerende organisatie: SOLO (Samen Op Weg in een Lerende Organisatie). Vandaar het reeds gememoreerde gewaagd doel. Alle leidinggevendenden hebben een training gekregen hoe zij het verhaal van de reis richting het gewaagd doel kunnen vertalen. Dat verhaal is ons ontwikkelverhaal, want waar iedereen altijd praat over veranderen praten wij liever over het beste uit jezelf halen, je blijven ontwikkelen opdat wij met elkaar doelen bereiken. Iedereen wil best wel veranderen, maar niemand wil veranderd worden.

De ondersteuning die de afdeling Personeel & Organisatie aan DELA geeft, heeft in 2012 aan kracht gewonnen. De afdeling speelt een centrale rol in de lerende organisatie en in het vormgeven van de diverse aspecten van het personeelsbeleid. Duidelijk werd ook dat de basisondersteuning rondom de personeels- en salarisadministratie daarbij echter achterblijft en de komende jaren aan kwaliteit moet winnen. Net zoals wij in het algemeen onze processen met voldoende samenhang kwalitatief op een nog hoger niveau moeten brengen. Opdat alle medewerkers ervaren dat de hun toebedeelde middelen hen accuraat en volledig ondersteunen in hun dienstverlening aan al onze leden en klanten.

Het bijzondere project FLIP rondom de flexibele inzet van uitvaartverzorgers in onze districten is in 2012 met succes afgerond. In dit project gaat het om een bottom up benadering met werken in teamverband, maar met ruimte voor individuele keuzes. Al is het project afgerond, er is nog veel te doen. Het voortdurende dilemma van de inzetbaarheid van personeel en het aanbod van uitvaarten zal nooit helemaal verdwijnen. Binnen onze uitvaartverzorging in Nederland zijn verder geruisloos organisatiewijzigingen doorgevoerd. Districten en dochterondernemingen zijn in twee regio's ondergebracht, ieder met een eigen eindverantwoordelijke. De crematoria zijn geclusterd. In beide gevallen, was het inperken van de span of control een belangrijke drijfveer. Daarnaast was de belangrijkste drijfveer hoe gaan we van elkaar leren. Niet de organisatievorm dient doorslaggevend te zijn, maar welke disciplines en processen onderscheiden wij en welke competenties horen daar bij. Dat is waar we de komende jaren onze aandacht op gaan richten. Ook dit hoort bij onze bedrijfsbrede aandacht voor klantgerichte dienstverlening.

Ondernemingsraad

Naast de reguliere vergaderingen belegde de Ondernemingsraad in 2012 één extra vergadering. Bijzondere aandacht ging uit naar de nieuwe arbeidsvoorwaarden en opleidingsvereisten van de verzekeringsadviseurs, de mogelijkheden om te komen tot één DELA CAO, de invoering van het project FLIP, de nieuwe functievereisten voor accountmanagement bij DELA Intermediair en de ontwikkelingen rondom de lerende organisatie. Echte punten van discussie waren er amper. Dit hing ook samen met de zorgvuldige voorbereiding bij alle belangrijke adviestrajecten waarbij de Ondernemingsraad in een vroeg stadium met alle betrokkenen de dialoog aan kon gaan. Dat de Ondernemingsraad die dialoog altijd met open vizier ingaat op zoek naar maximaal draagvlak en tevens met de nodige discretie, stellen wij bijzonder op prijs.

Vooruitzichten

Waar we vorig jaar neigden tot gematigd optimisme en spraken over economisch herstel na 2012, zijn we nu toch wat somberder over de korte termijn. In Nederland gaan we nog een moeilijk jaar tegemoet en het herstel elders in Europa gaat ook trager dan eerder gedacht.

Voor de uitvaartverzekeringsmarkt in Nederland verwachten wij een verdere krimp. Die denken wij grotendeels op te kunnen vangen door versterking van ons marktaandeel op basis van onze goede positionering en de vernieuwde uitvaartverzekering. De uitvaartverzekeringsmarkt in België zal nog groei vertonen, maar daarbij is onze eigen performance met de versterkte verkooporganisatie na de aankoop van de Lilas-portefeuille doorslaggevend. De gemiddelde bestedingen rondom uitvaarten in Nederland en België zullen nog onder druk blijven staan, al verwachten wij geen daling ten opzichte van 2012. De overlijdensrisicoverzekeringen zullen tot 1 april nog volop verkocht worden vanwege de mogelijkheid om tot die datum aflossingsvrije hypotheek fiscaal gunstig om te zetten naar spaarvarianten. Daarna zal het vermoedelijk snel gedaan zijn met de groei. Met onze spaarverzekering moet in 2013 echt een slag worden gemaakt, al gaat het nog om bescheiden bedragen van ca. € 4 miljoen aan premieopbrengsten. Al met al verwachten wij toch nog een behoorlijke groei van onze operationele activiteiten met meer dan 8 procent, ook omdat we in 2013 de Lilas-portefeuille voor het eerst geheel zullen consolideren.

De groei van het operationeel resultaat zal de omzetgroei amper kunnen bijbenen door achterblijvende directe beleggingsopbrengsten. Lagere rentes en ook minder huuropbrengsten als gevolg van iets meer leegstand zijn hier debet aan.

Vanwege de grote internationale onzekerheden en het feit dat financiële resultaten steeds meer een afspiegeling zijn van de grillige marktwaarden is het onmogelijk om een zinvolle inschatting te maken over het totale financiële resultaat. Toch denken wij te beschikken over een sterke uitgangspositie voor de nabije toekomst. We groeien voldoende in omzet en de werkgelegenheid is ook nog groeiende. We zullen weliswaar rekening moeten houden met een langere periode met lagere beleggingsopbrengsten maar onze solvabiliteitspositie is zodanig dat wij een stootje kunnen hebben en we beschikken nog over mogelijkheden om de uitvaartinflatie verder te beteugelen.

De grote klanttevredenheid is bovendien een steun in de rug. Maar we zullen de nodige stappen moeten zetten om ons als coöperatie geloofwaardiger te maken en onze dienstverlening zodanig aan te scherpen dat onze klanten onze ambassadeurs worden. Daarop richten wij ons met zijn allen, vastberaden en met veel plezier en toewijding.

Eindhoven, 12 april 2013

Het Bestuur

Corporate governance

Good corporate governance gaat over goed bestuur, adequaat toezicht en transparante verantwoording. Een belangrijk aspect daarvan is het vinden van een goed evenwicht tussen ondernemerschap en controle- en risicobeheersing. Bij DELA organiseren we onze activiteiten vanuit een visie die gericht is op de belangen van onze leden op lange termijn. De risico's die daarmee gepaard gaan, worden daarbij zorgvuldig in het oog gehouden. De kracht van DELA is haar ondernemerschap, flexibiliteit en executiekracht. Deze sterkte is gebaseerd op de sterke cultuur van de organisatie en de kwaliteit van een integere bedrijfsvoering.

De corporate governance van DELA komt voort uit de cultuur van onze organisatie, maar is ook ingegeven door en gebonden aan regelgeving. Regelgeving die van toepassing is op de invulling van corporate governance zijn de governance principes van het Verbond van Verzekeraars (hierna: de Code). De wijze waarop de sinds 1 januari 2011 geldende Code door DELA wordt toegepast staat verwoord op www.dela.nl. Het gaat om informatie over het Bestuur en de Directie, de Raad van Commissarissen, risicomanagement, audit en het beloningsbeleid van DELA. Dit dient samen met de publicatie 'De implementatie door DELA van de Code' (ook te vinden op www.dela.nl), tevens als verklaring inzake corporate governance.

Ontwikkelingen op het gebied van corporate governance lagen in 2012 met name op het terrein van risicomanagement, de product approval procedure en het beloningsbeleid. Het betrof grotendeels materiële ontwikkelingen. In de governance ten aanzien van deze onderwerpen vonden nauwelijks wijzigingen plaats.

Jaarrekening

Geconsolideerde jaarrekening

**Geconsolideerde balans per 31 december 2012
(na resultaatbestemming)**

x € 1.000	Ref.	31 december 2012	31 december 2011
ACTIVA			
Immateriële vaste activa	5	123.653	98.189
Beleggingen	6		
1. Onroerende zaken		1.315.938	1.312.252
2. Deelnemingen in groepsmaatschappijen		9.005	516
3. Overige financiële beleggingen			
Aandelen en andere niet- vastrentende waardepapieren		1.167.804	1.049.852
Obligaties en andere vastrentende waardepapieren		1.389.888	847.704
Vorderingen uit hypothecaire leningen		1.425	1.484
Vorderingen uit andere leningen		143.847	121.848
Beleggingen in liquide middelen		24.595	7.715
Andere financiële beleggingen		160.571	179.712
		4.213.072	3.521.083
Vorderingen			
1. Vorderingen uit directe verzekering		3	414
2. Overige vorderingen	7	131.053	167.879
		131.056	168.293
Overige activa	8		
1. Onroerende zaken in eigen gebruik		122.876	122.724
2. Overige vaste bedrijfsmiddelen		30.888	28.883
3. Voorraden		2.814	2.727
4. Liquide middelen		76.353	66.666
		232.930	221.000
Overlopende activa	9		
1. Lopende rente en huur		4.341	3.505
2. Overige overlopende activa		782	1.130
		5.124	4.635
		4.705.835	4.013.201

x € 1.000	Ref.	31 december 2012	31 december 2011
PASSIVA			
Groepsvermogen	1-3		
Eigen vermogen		827.495	767.593
Aandeel derden	14	<u>1.429</u>	<u>1.538</u>
		828.923	769.131
Technische voorzieningen	15	3.199.432	2.663.094
Voorzieningen	17	236.963	249.343
Langlopende schulden	18	274.298	195.660
Kortlopende schulden en overlopende passiva	19	<u>166.218</u>	<u>135.973</u>
		<u>4.705.835</u>	<u>4.013.201</u>

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2012

x € 1.000	Ref.	2012	2011
Netto-omzet	21	632.339	410.061
Kostprijs van de omzet		<u>260.390</u>	<u>241.224</u>
Bruto-omzetresultaat		371.948	168.837
Verkoopkosten	26	39.746	35.218
Algemene beheerskosten		<u>164.114</u>	<u>150.929</u>
Som der kosten		203.860	186.146
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening		168.088	(17.310)
Rentelasten en soortgelijke kosten	22	<u>8.856</u>	<u>8.194</u>
Resultaat voorwinstdeling en belasting		159.232	(25.503)
Winstdeling	2-15	<u>81.029</u>	<u>84.021</u>
Resultaat voor belastingen		78.203	(109.524)
Belastingen	32	(18.219)	34.803
Resultaat aandeel derden		<u>(82)</u>	<u>(47)</u>
Resultaat na belastingen		<u>59.902</u>	<u>(74.768)</u>

Noot: bovenstaande resultatenrekening is gebaseerd op het besluit modellen jaarrekening. Aangezien dit model onvoldoende inzicht geeft in de afzonderlijke bedrijfsactiviteiten Verzekeren en Verzorgen is op de volgende pagina een operationele resultatenrekening opgenomen die een beter inzicht geeft.

Geconsolideerde operationele winst- en verliesrekening over 2012

x € 1.000	Ref.	2012	2011
Verzekeraar			
Baten:			
Premieopbrengsten	21	289.009	260.240
Opbrengst beleggingen	22	159.626	147.159
Overige omzet	21	<u>1.404</u>	<u>945</u>
Totaal baten		450.039	408.344
Lasten:			
Verzekeringstechnische lasten	24	252.971	228.220
Personeelskosten	25	30.621	29.522
Acquisitiekosten	26	47.534	44.306
Per saldo activering acquisitiekosten	26	(7.790)	(9.089)
Andere bedrijfskosten	27	<u>24.661</u>	<u>18.691</u>
Totaal lasten		<u>347.997</u>	<u>311.651</u>
Operationeel resultaat verzekeraar		102.042	96.693
Uitvaartverzorging			
Baten:			
Omzet uitvaartverzorging	21	209.615	202.460
Directe kosten uitvaartverzorging		<u>(100.022)</u>	<u>(98.338)</u>
Bruto marge		109.593	104.122
Lasten:			
Personeelskosten	25	62.133	58.249
Andere bedrijfskosten	27	34.661	34.921
Financiële lasten	22	<u>4.157</u>	<u>4.661</u>
Totaal lasten		<u>100.951</u>	<u>97.830</u>
Operationeel resultaat uitvaartverzorging		8.642	6.292
Operationeel resultaat		110.685	102.985
Overige baten en lasten			
Indirect rendement beleggingen	22	60.587	(118.942)
Bijzondere baten en lasten		(5.404)	(2.232)
Nieuwe strategie			0
Gift DELA goededoelenfonds		(500)	(500)
Afschrijving handelsnamen		<u>(6.135)</u>	<u>(6.814)</u>
		48.547	(128.488)
Resultaat voor winstdeling		159.232	(25.503)
Winstdeling	2-15	<u>81.029</u>	<u>84.021</u>
Resultaat voor belasting		78.203	(109.525)
Belastingen	32	(18.219)	34.803
Belang van derden		<u>(82)</u>	<u>(47)</u>
Nettowinst		<u>59.902</u>	<u>(74.768)</u>

Geconsolideerde kasstroomoverzicht over 2012

x € 1.000

	2012	2011
Kasstroom uit operationele activiteiten		
resultaat boekjaar	59.902	(74.768)
afschrijving immateriële vaste activa	7.195	6.994
afschrijving vaste bedrijfsmiddelen	15.776	12.628
toevoeging technische voorziening ¹	536.338	197.356
waardemutaties beleggingen gecorrigeerd voor latente belastingen	(104.969)	109.295
mutatie overige voorzieningen	(12.380)	12.990
mutatie voorraden	(87)	(299)
mutatie vorderingen	36.749	(64.705)
mutatie kortlopende schulden	30.245	7.015
mutatie financiële vaste activa	(38.819)	186.897
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	<u>529.952</u>	<u>393.403</u>
Kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten		
<i>investerings en aankopen:</i>		
- in immateriële vaste activa	(32.659)	(48.503)
- in onroerende zaken	(44.149)	(10.907)
- in geldleningen en effecten ¹	(2.189.331)	(1.447.495)
- in vaste bedrijfsmiddelen	(19.116)	(43.508)
- in overige financiële beleggingen	(8.491)	(446)
	<u>(2.293.746)</u>	<u>(1.550.858)</u>
<i>desinvesteringen, aflossingen en verkopen:</i>		
- in immateriële vaste activa	0	52
- in onroerende zaken	1.939	2.833
- in geldleningen en effecten	1.691.829	1.075.387
- in vaste bedrijfsmiddelen	1.183	1.496
- in overige financiële beleggingen	2	4.915
	<u>1.694.953</u>	<u>1.084.683</u>
Totaal kasstroom uit investerings- en beleggingsactiviteiten	<u>(598.793)</u>	<u>(466.175)</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
mutatie minderheidsbelang	(109)	(30)
mutatie langlopende schulden	78.638	(2.312)
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>78.529</u>	<u>(2.342)</u>
Mutatie liquide middelen	9.688	(75.114)
Liquide middelen op 1 januari	66.666	141.780
Liquide middelen op 31 december	<u>76.353</u>	<u>66.666</u>

¹ Hieronder is begrepen € 323 miljoen inzake de overname van een Belgische verzekeringsportefeuille.

Toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening

1 Algemene toelichting

1.1 Activiteiten

De activiteiten van DELA Coöperatie voor het Verzekeren en Verzorgen van Begravenissen en Crematies U.A. ('DELA Coöperatie'), statutair gevestigd in Eindhoven, en haar groepsmaatschappijen ('de Groep') bestaan uit verzekeren en uitvaartverzorging. Deze activiteiten vinden plaats in Nederland en België. De uit verzekeren voortvloeiende beleggingsactiviteiten vinden ook plaats in Luxemburg.

Verzekeringscontracten

Verzekeringscontracten zijn die verzekeringspolissen die een significant verzekeringsrisico dragen. Dergelijke contracten kunnen tevens een financieel risico dragen. DELA Coöperatie kent verzekeringscontracten voor uitvaarten, overlijdensrisico en een spaarverzekering.

a. Uitvaartverzekeringen

Uitvaartverzekeringen zijn te onderscheiden in uitvaartverzekeringen met periodieke premiebetaling of betaling door middel van een eenmalige koopsom. Met deze verzekeringscontracten worden de kosten die samenhangen met uitvaarten gedurende een vaak langere periode verzekerd. Dit kan een uitkering in natura zijn of een uitkering in geld. De verzekeringsportefeuille bevat niet-winstdelende verzekeringscontracten, verzekeringscontracten met winstdelingsrechten en contracten met een contractuele winstdeling. Dit kunnen overrentedelingen en technische winstdelingen zijn. Deze winstdelingen zijn verantwoord onder de verzekeringstechnische voorzieningen.

b. Overlijdensrisicoverzekeringen

Overlijdensrisicoverzekeringen zijn verzekeringen met een eenmalige uitkering en praktische hulp wanneer de verzekerde voor de einddatum van de verzekering overlijdt.

c. Spaarverzekering

Met de spaarverzekering van de Groep wordt op langere termijn een gegarandeerd kapitaal bij elkaar gespaard. Door winstdeling kan het gegarandeerde kapitaal hoger worden. De nadruk ligt op vermogensopbouw te gebruiken voor doelen tijdens het leven. Bij voortijdig overlijden wordt de poliswaarde met een verhoging van 10% uitgekeerd. De inleg kan bestaan uit periodieke premie, eenmalige stortingen en extra stortingen tijdens de looptijd.

1.2 Stelselwijzigingen

Met ingang van 1 januari 2012 worden alle ongerealiseerde waardemutaties van aandelen en obligaties direct in de winst- en verliesrekening verantwoord. Voor 1 januari 2012 werden de ongerealiseerde meerwaarden van aandelen en obligaties verantwoord in een herwaarderingsreserve. Pas wanneer de meerwaarde was gerealiseerd, werd deze in de winst- en verliesrekening opgenomen.

Deze stelselwijziging heeft plaatsgevonden om aansluiting te vinden bij de gebruikte waarderingsgrondslagen van de andere beleggingen van DELA Coöperatie. Daarnaast wordt met de stelselwijziging beoogd het inzicht in de jaarrekening te verbeteren.

De vergelijkende cijfers zijn aangepast en in de toelichting op de betreffende posten is de aansluiting tussen de vorig jaar gerapporteerde cijfers en de nieuwe cijfers weergegeven

De invloed van de stelselwijziging op het vermogen en resultaat na belasting is weergegeven in onderstaande aansluiting van het eigen vermogen van 31 december 2011 naar 1 januari 2012:

Eigen vermogen

Eigen vermogen per 31 december 2011 voor stelselwijziging	769.131
Impact op herwaarderingsreserve stelselwijziging	-99.503
Impact op overige reserve stelselwijziging	<u>99.503</u>
Eigen vermogen per 31 december 2011 na stelselwijziging	769.131

Geconsolideerde winst- en verliesrekening over 2011

Resultaat na belastingen 2011 voor stelselwijziging	-71.731
Impact resultaat na belastingen 2011 steselwijziging	<u>-3.036</u>
Resultaat na belastingen 2011 na stelselwijziging	-74.767

1.3 Consolidatie

In de consolidatie worden de financiële gegevens opgenomen van DELA Coöperatie, haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin DELA Coöperatie overheersende zeggenschap, direct of indirect, kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum.

De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld.

Wanneer er sprake is van een belang in een joint venture, dan wordt het desbetreffende belang proportioneel geconsolideerd. Van een joint venture is sprake indien als gevolg van een overeenkomst tot samenwerking de zeggenschap door de deelnemers gezamenlijk wordt uitgeoefend.

Intercompanytransacties, intercompanywinsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompanytransacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

Aangezien de winst- en verliesrekening over 2012 van DELA Coöperatie in de geconsolideerde jaarrekening is verwerkt, is (in de enkelvoudige jaarrekening) volstaan met weergave van een beknopte winst- en verliesrekening in overeenstemming met artikel 2:402 BW.

De in de consolidatie begrepen vennootschappen zijn:

	Gevestigd te	Belang %
DELA Holding N.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- DELA Natura- en levensverzekeringen N.V. 1) 2) 4)	Eindhoven	100
- DELA Depositofonds B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- DELA Vastgoedmanagement B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- DELA Vastgoed II B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- DELA Vastgoed B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- Golden Jaffa Holding B.V. 3)	Eindhoven	30
- Jaffa Vastgoed B.V.	Eindhoven	100
- Jaffa Monumenten B.V.	Eindhoven	100
- Jaffa II Vastgoed B.V.	Eindhoven	100
- DELA Rech B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- DELA Investments Luxemburg S.A.R.L.	Luxemburg	100
- DELA Investments Nederland B.V. 2)	Eindhoven	100
- DELA Investments Belgium N.V.	Antwerpen	100
- DELA Verzekeringen N.V. (met een vestiging In België) 1) 2)	Eindhoven	100
- DELA Enterprises N.V.	Antwerpen	100
- Lilas Insurance N.V.	Luik	100
- DELA Uitvaartverzorging B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- Crematoria Vastgoed B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- Administratiekantoor Best B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- Crematorium 's Hertogenbosch B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- Muirotamerc Holding B.V. 1) 2)	Eindhoven	100
- Crematorium Midden-Limburg B.V. 2)	Eindhoven	100
- Goetzee Uitvaartverzorging B.V. 1) 2)	Rotterdam	100
- Associatie Uitvaartverz. Bakker, Van den Bosch & Kloeg B.V. 1) 2)	Rhoon	100
- In Pace-DELA Uitvaartverzorging B.V. 1) 2)	Oldenzaal	100
- In Pace-DELA / Crematieruimte Oldenzaal B.V. 2)	Oldenzaal	100
- Barbara-DELA Uitvaartverzorging B.V. 1) 2)	Nijmegen	100
- De Haan en Van de Kamp DELA B.V. 1) 2)	Amersfoort	100
- Uitvaartcentrum P. Daemen DELA B.V. 1) 2)	Beek-Elsloo	100
- Myosotis Uitvaartverzorging B.V.	Amstelveen	52
- DELA Boschhuizen B.V.	Venray	95
- Holding De Wit DELA B.V. 1) 2)	Zevenaar	100
- Crematorium Lingewaard B.V. 1) 2)	Lingewaard	100
- DV Uitvaartvervoer B.V.	Eindhoven	65
- Van der Zwaag DELA B.V.	Eindhoven	60
- UNC Holding B.V.	IJmond	50
- DELA Holding Belgium N.V.	Antwerpen	100
- Crematorium Brugge N.V.	Antwerpen	100
- Crematorium Hasselt N.V.	Antwerpen	100
- DELA Funerals bvba	Antwerpen	100
- Dela Funeral Assistance 1 bvba	Antwerpen	100
- Begrafenisonderneming Barthels Roger N.V.	Antwerpen	100
- Werbrouck bvba	Antwerpen	100
- Pompes Funèbres Duvivier sprl	Antwerpen	100
- Crematorium Vilvoorde N.V.	Antwerpen	100
- Hainaut Crémation SA	Bergen	75

1) Deze groepsmaatschappijen vormen samen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting.

2) Voor deze groepsmaatschappijen is door DELA Coöperatie een zgn. 403'-verklaring afgegeven.

3) Ondanks het 30% belang is sprake van een overwegende zeggenschap.

4) In 2012 is groepsmaatschappij DELA Uitvaartzorg Verzekeringen N.V. middels fusie volledig opgegaan in DELA Natura- en levensverzekeringen N.V., (voorheen genaamd DELA Natura Uitvaartverzekeringen N.V.)

Niet in de consolidatie betrokken deelnemingen:

	Gevestigd te	Belang %
- Bemelmans S.A.	Bonnelles	100
- Group J.M. Bemelmans S.A.	Bonnelles	100
- Pompes Funèbres Liégeoises – Maison Bourgeois S.P.R.L.	Beyne-Heusay	100
- Pompes Funèbres Ardennaises S.A.	Marche-en-Famenne	100
- Heerwegh S.P.R.L.	Marche-en-Famenne	100
- J.M. Bemelmans S.P.R.L.	Bonnelles	100
- Société d'Étude et de Service pour la Crémation N.V.	Charleroi	35

1.4 Verbonden partijen

Alle groepsmaatschappijen, zoals opgenomen in paragraaf 1.3, evenals de deelnemingen die worden toegelicht in paragraaf 6, worden aangemerkt als verbonden partij.

Transacties tussen groepsmaatschappijen worden in de consolidatie geëlimineerd.

1.5 Acquisities en desinvesteringen van groepsmaatschappijen

Vanaf de overnamedatum worden de resultaten en de identificeerbare activa en passiva van de overgenomen onderneming opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening. De overnamedatum is het moment dat overheersende zeggenschap kan worden uitgeoefend in de betreffende onderneming.

De verkrijgingsprijs bestaat uit het geldbedrag of equivalent dat is overeengekomen voor de verkrijging van de overgenomen onderneming vermeerderd met eventuele direct toerekenbare kosten. Indien de verkrijgingsprijs verschilt van het nettobedrag van de reële waarde van de identificeerbare activa (inclusief handelsnamen) en passiva dan wordt het verschil als goodwill ten gunste / laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

De maatschappijen die in de consolidatie betrokken zijn, blijven in de consolidatie opgenomen tot het moment dat zij worden verkocht; deconsolidatie vindt plaats op het moment dat de beslissende zeggenschap wordt overgedragen en indien de maatschappij slechts gehouden wordt om te vervreemden.

1.6 Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en banktegoeden. De verkrijgingsprijs van de verworven groepsmaatschappij is opgenomen onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten, voor zover betaling in geld heeft plaatsgevonden. De geldmiddelen die in de verworven groepsmaatschappij aanwezig zijn, zijn in mindering gebracht op de aankoopprijs. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

1.7 Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het bestuur van DELA Coöperatie zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat het bestuur schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten. Deze schattingen zijn naar beste weten door het bestuur gemaakt, maar de daadwerkelijke uitkomsten kunnen uiteindelijk afwijken van die schattingen.

De belangrijkste schattingen hebben betrekking op:

- actuele waarde van beleggingen;
- waardering van verplichtingen inzake verzekeringscontracten;
- actuariële veronderstellingen betreffende de waardering van pensioenverplichtingen;
- schattingen bij de opname van niet-technische voorzieningen.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

2.1 Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, die zijn uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Alle bedragen luiden in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. De in deze jaarrekening tussen haakjes opgenomen getallen zijn negatief.

Activa en passiva (met uitzondering van het groepsvermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans en de winst- en verliesrekening zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

2.2 Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar met uitzondering van de stelselwijziging voor aandelen en obligaties zoals aangegeven in paragraaf 1.2.

2.3 Vreemde valuta

Functionele valuta

De posten in de jaarrekening van de groepsmaatschappijen worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de groepsmaatschappij voornamelijk haar bedrijfsactiviteiten uitoefent (de functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in duizenden euro's; de euro is de functionele en presentatievaluta van DELA Coöperatie.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum.

Monetaire activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de winst- en verliesrekening.

Niet-monetaire activa die volgens de verkrijgingsprijs worden gewaardeerd in een vreemde valuta, worden omgerekend tegen de wisselkoers op de transactiedatum (of de benaderde koers).

2.4 Herverzekeringscontracten

Door DELA Coöperatie met herverzekeraars afgesloten contracten uit hoofde waarvan DELA Coöperatie wordt gecompenseerd voor verliezen op uitgegeven verzekeringscontracten, worden aangemerkt als gegeven herverzekeringscontracten.

Door DELA Coöperatie afgesloten verzekeringscontracten waarbij de contracthouder een andere verzekeraar is, worden aangemerkt als ontvangen herverzekeringscontract en verantwoord als een verzekeringscontract.

Herverzekeringspremies, provisies en uitkeringen evenals technische voorzieningen voor herverzekeringscontracten worden op dezelfde wijze verantwoord als de directe verzekeringen waarvoor de herverzekeringen zijn afgesloten. Het aandeel van herverzekeraars in de technische voorzieningen en de uitkeringen waartoe DELA Coöperatie uit hoofde van haar herverzekeringscontracten gerechtigd is, worden in mindering gebracht op de bruto technische voorzieningen. De kortlopende vorderingen op herverzekeraars zijn opgenomen onder de vorderingen. Deze vorderingen zijn afhankelijk van de verwachte claims en uitkeringen die voortvloeien uit de desbetreffende herverzekerde verzekeringscontracten.

De waardering van door en aan herverzekeraars verschuldigde bedragen geschiedt in overeenstemming met de voorwaarden van de herverzekeringscontracten. Verplichtingen uit herverzekering betreffen voornamelijk te betalen premies voor herverzekeringscontracten. Deze premies worden als last opgenomen over de periode waarin zij verschuldigd zijn.

De vorderingen uit hoofde van herverzekeringscontracten worden op de balansdatum beoordeeld op eventuele bijzondere waardeverminderingen.

2.5 Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met de duurzame waardeverminderingen die op de balansdatum verwacht worden; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan.

Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar paragraaf 2.9.

Goodwill

Goodwill, zijnde het verschil tussen de kostprijs van een acquisitie (inclusief overgenomen schulden) en het aandeel van DELA Coöperatie in de reële waarde van de verkregen activa en het ontvangen vreemd vermogen op de acquisitiedatum, wordt ten laste van het resultaat gebracht.

Computersoftware

Gekochte softwarelicenties worden geactiveerd tegen de verkrijgingsprijs en afgeschreven over de geschatte economische levensduur. Uitgaven die worden gemaakt voor de productie van identificeerbare en unieke softwareproducten van de Groep worden geactiveerd. Dergelijke intern vervaardigde immateriële vaste activa worden geactiveerd indien het waarschijnlijk is dat economische voordelen zullen worden behaald en de kosten betrouwbaar kunnen worden vastgesteld. Uitgaven samenhangend met onderhoud van softwareprogramma's en uitgaven van onderzoek worden verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Concessies en vergunningen

Kosten van immateriële vaste activa anders dan intern gegenereerde activa, waaronder licenties, worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs en lineair afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur met een maximum van 20 jaar.

Handelsnamen en overgenomen verzekeringsportefeuilles

De bij acquisities verworven handelsnamen en de toekomstige kasstromen van overgenomen verzekeringsportefeuilles zijn gewaardeerd tegen de op het moment van verkrijging vastgestelde reële waarde. Deze waarde is bepaald op basis van het bedrag dat betaald zou worden tussen onafhankelijke partijen die ter zake goed geïnformeerd zijn en tot transactie bereid zouden zijn. Daarna wordt over deze waarde afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur op basis van een vast percentage van 5%, 10% of 20% per jaar.

2.6 Beleggingen

Onroerende zaken

Onroerende zaken worden gewaardeerd tegen de actuele waarde op balansdatum. De beleggingen worden aangehouden om huuropbrengsten en waardestijgingen te realiseren. Er wordt niet op afgeschreven. De waardering wordt onder meer gebaseerd op beschikbare marktgegevens. Jaarlijks wordt de waarde door onafhankelijke, externe taxateurs vastgesteld, op basis van onderhandse verkoopwaarde in verhuurde staat. Daarbij wordt een derde van de portefeuille volledig getaxeerd en tweederde middels een zgn. markttechnische update, waarbij elk pand eens in de drie jaar volledig getaxeerd wordt. Verkopen en waardeveranderingen van op marktwaarde gewaardeerde onroerende zaken worden verwerkt in de winst- en verliesrekening. Via de winstbestemming worden deze waardeveranderingen toegevoegd aan de herwaarderingsreserve, waarbij met latente belastingen rekening wordt gehouden.

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, is ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover DELA Coöperatie in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaarding worden, uitgaande van de waarden bij eerste waardering, de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening.

Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de winst- en verliesrekening.

Vorderingen op deelnemingen

De onder financiële vaste activa opgenomen vorderingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde van het verstrekte bedrag, gewoonlijk de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Aandelen en andere niet-vastrentende waardepapieren

Aandelen en converteerbare obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde. Aandelen met beursnotering worden gewaardeerd tegen beurskoers per balansdatum. Voor aandelen zonder beursnotering wordt de actuele waarde benaderd met behulp van algemeen aanvaarde waarderingsmodellen en waarderingstechnieken.

Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van aandelen worden in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Obligaties en andere vastrentende waardepapieren, vorderingen uit hypothecaire leningen en vorderingen uit andere leningen

Obligaties worden gewaardeerd tegen reële waarde. Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van obligaties worden in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Andere vastrentende waardepapieren, vorderingen uit hypothecaire leningen en vorderingen uit andere leningen worden gewaardeerd tegen aflossingswaarde onder aftrek van een voorziening voor oninbaarheid. Het verschil tussen de verkrijgingsprijs en de aflossingswaarde wordt gedurende de looptijd van de beleggingen gespreid als resultaat verantwoord. Het nog niet afgeschreven deel van het bij aankoop betaalde of ontvangen agio of disagio wordt verantwoord onder deze post beleggingen. Indien de beleggingen voor het eind van de looptijd worden verkocht worden de resultaten verantwoord in de winst- en verliesrekening.

Andere financiële beleggingen

De onder de andere financiële beleggingen opgenomen beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaardes.

2.7 Afgeleide financiële instrumenten

Afgeleide financiële instrumenten, waaronder interest rate swaps en valutatermijncontracten worden gewaardeerd tegen reële waarde bij het aangaan van het contract. De reële waarde van openbaar verhandelde derivaten is gebaseerd op genoteerde biedprijzen voor gehouden activa of uit te geven verplichtingen en genoteerde laatprijzen voor te verwerven activa of gehouden verplichtingen.

De reële waarde van niet-openbaar verhandelde derivaten is afhankelijk van het type instrument en wordt gebaseerd op een contante-waardemodel of een optiewaarderingsmodel.

Zowel ongerealiseerde als gerealiseerde winsten en verliezen ten gevolge van verkopen en waardeveranderingen van afgeleide financiële instrumenten worden in de winst- en verliesrekening verantwoord. Dit geldt niet voor de interest rate swaps waarvoor kostprijs-hedge-accounting wordt toegepast.

Afgeleide financiële instrumenten waarbij kostprijs-hedge-accounting wordt toegepast

DELA Coöperatie past kostprijs-hedge-accounting toe voor de interest rate swaps die ervoor zorgen dat bepaalde vastrentende schulden worden omgezet in variabel rentende leningen. Het ineffectieve deel van de waardeverandering van de renteswaps worden verantwoord in de winst- en verliesrekening onder de financiële baten en lasten.

Bij het toepassen van kostprijs-hedge-accounting is de eerste waardering en de grondslag van verwerking in de balans en de resultaatbepaling van het hedge-instrument afhankelijk van de afgedekte post. Dit betekent dat indien de afgedekte post tegen kostprijs in de balans wordt verwerkt, ook het derivaat tegen kostprijs wordt gewaardeerd. Het ineffectieve deel van de hedgerelatie wordt direct in de winst- en verliesrekening verwerkt.

2.8 Vaste bedrijfsmiddelen

Onroerende zaken in eigen gebruik

De waardering van deze onroerende zaken, in hoofdzaak crematoria en uitvaartcentra, geschiedt tegen de aanschafwaarde minus afschrijvingen, rekening houdend met een eventuele afwaardering op basis van een lagere indirecte opbrengstwaarde. De afschrijvingen geschieden op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde van 3% per jaar. Op grond wordt niet afgeschreven.

Overige vaste bedrijfsmiddelen

De overige vaste bedrijfsmiddelen, inventarissen en auto's, zijn opgenomen tegen de aanschafwaarde verminderd met afschrijvingen op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde. De afschrijvingspercentages variëren van 10% tot 50%.

2.9 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door de Groep wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de Groep op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij aanwezigheid van objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen wordt de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen bepaald en direct verwerkt in de winst- en verliesrekening.

Bij financiële activa die gewaardeerd zijn tegen aflossingswaarde wordt de omvang van de bijzondere waardevermindering bepaald als het verschil tussen de boekwaarde van het actief en de best mogelijke schatting van de toekomstige kasstromen, contant gemaakt tegen de effectieve rentevoet van het financiële actief zoals die is bepaald bij de eerste verwerking van het instrument. Het waardeverminderversverlies dat daarvoor opgenomen was, dient te worden teruggenomen indien de afname van de waardevermindering verband houdt met een objectieve gebeurtenis na afboeking. De terugname wordt beperkt tot maximaal het bedrag dat nodig is om het actief te waarderen op de geamortiseerde kostprijs op het moment van de terugname, als geen sprake geweest zou zijn van een bijzondere waardevermindering. Het teruggenomen verlies wordt in de winst- en verliesrekening verwerkt.

2.10 Voorraden

Voorraden rouwgoederen en detailhandelsvoorraden worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs of lagere opbrengstwaarde. De verkrijgingsprijs omvat alle kosten die samenhangen met de verkrijging, alsmede gemaakte kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat te brengen. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Bij de bepaling van de opbrengstwaarde wordt rekening gehouden met de incurantheid van de voorraden.

2.11 Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten onder aftrek van een eventuele voorziening wegens oninbaarheid. Latente belastingvorderingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en de passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de in deze jaarrekening gevolgde waarderingsgrondslagen anderzijds. De berekening van de latente belastingvorderingen geschiedt tegen de op het einde van het verslagjaar geldende belastingtarieven of tegen de in de komende jaren geldende tarieven, voor zover reeds bij wet vastgesteld.

2.12 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en contanten. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

2.13 Aandeel derden

Het aandeel derden als onderdeel van het groepsvermogen wordt gewaardeerd tegen het bedrag van het nettobelang in de desbetreffende groepsmaatschappijen.

Voor zover de betreffende groepsmaatschappij een negatieve nettovermogenswaarde heeft, worden de negatieve waarde alsmede eventuele verdere verliezen niet toegewezen aan het aandeel derden, tenzij de derden-aandeelhouders een feitelijke verplichting hebben en in staat zijn om de verliezen voor hun rekening te nemen. Zodra de nettovermogenswaarde van de groepsmaatschappij weer positief is, worden resultaten toegekend aan het aandeel derden.

2.14 Discretionaire winstdeling

Winstdeling wordt actuarieel berekend en heeft een voorwaardelijk karakter. De verwerking van de discretionaire winstdeling vindt plaats via de post overige technische voorzieningen. De toevoeging van het bedrag dat DELA Coöperatie onder de overige technische voorzieningen voor discretionaire winstdeling heeft bestemd, geschiedt ten laste van het resultaat.

2.15 Technische voorzieningen

Verzekeringscontracten

Het bepalen van de verzekeringstechnische voorzieningen is een proces dat van nature wordt omgeven met onzekerheden. De werkelijke uitkeringen zijn afhankelijk van factoren zoals sociale, economische en demografische trends, inflatie, beleggingsrendementen, gedrag van polishouders en aannames over de ontwikkeling van sterfte. Het gebruik van andere aannames voor deze factoren dan de tariefsgrondslagen die nu in de jaarrekening zijn gebruikt, zou een materieel effect kunnen hebben op de verzekeringstechnische voorzieningen en verzekeringstechnische lasten (zie ook toereikendheidstoets).

Uitvaartverzekeringen voor eigen rekening en risico

Voor uitkeringen uit hoofde van verzekeringsspolissen die naar verwachting in de toekomst worden gedaan, wordt een verplichting opgenomen zodra de polis van kracht is. De verplichtingen voor uitvaartverzekeringen voor eigen rekening en risico bestaan uit de (met tariefinterest) verdisconteerde waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen (inclusief reeds toegekende winstaandelen) aan polishouders of andere begunstigden, onder aftrek van toekomstige premies. Het overgrote deel van de verzekeringstechnische voorziening voor uitvaart- en levensverzekeringen voor eigen rekening en risico is berekend volgens de zuivere netto methode tegen 2,75 procent interest en op basis van de overlevingstafel GBMV 1995-2000, waarbij gebruik wordt gemaakt van grondslagen met betrekking tot sterfte en interest. De verwachte uitkeringen zijn gebaseerd op de grondslagen van het tarief, zoals dat is vastgesteld bij het afsluiten van de polis.

De premies bevatten opslagen voor dekking van de kosten. Wanneer de premies worden ontvangen of invorderbaar zijn geworden, vallen de opslagen vrij en zijn deze beschikbaar voor dekking van de werkelijke kosten, waaronder begrepen doorlopende kosten en acquisitiekosten. Voor enkele kleinere technische voorzieningen worden afwijkende grondslagen gehanteerd.

De geactiveerde acquisitiekosten worden op de voorziening in mindering gebracht.

2.16 Toereikendheidstoets

De toereikendheidstoets betreft een toets van de balansvoorziening waarbij wordt aangetoond dat deze toereikend is om met een grote mate van zekerheid aan de verplichtingen jegens polishouders te kunnen voldoen. De toets houdt in dat de balansvoorziening wordt vergeleken met een voorziening, die rekening houdt met actuele inschattingen van alle contractuele, gerelateerde kasstromen en met toekomstige ontwikkelingen. In deze kasstromen is de winstdeling begrepen. Deze schatting is, zoals voorgeschreven in de Wet op het financieel toezicht, verhoogd met een onzekerheidsmarge en er is rekening gehouden met de afkoopwaarde van de verzekeringscontracten.

Indien deze actuele voorziening lager uitkomt dan de aanwezige technische voorziening dan kan gesteld worden dat de aanwezige balansvoorziening toereikend is om de toekomstige verplichtingen jegens de polishouders te voldoen.

Jaarlijks wordt deze toereikendheidstoets op de totale portefeuille voor verzekeringsverplichtingen uitgevoerd. Een eventueel tekort wordt onmiddellijk ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht door in eerste instantie de toekomstige winstmarges in overgenomen portefeuilles af te boeken, eventueel gevolgd door een afboeking van de geactiveerde acquisitiekosten en vervolgens voor zover noodzakelijk een aanvullende voorziening te treffen. Afboekingen op geactiveerde acquisitiekosten of de toekomstige winstmarges in overgenomen portefeuilles als gevolg van deze toets worden in latere jaren niet meer teruggenomen.

Bij de toereikendheidstoets per 31 december 2012 zijn de volgende actuele veronderstellingen gehanteerd:

Disconteringsvoet	Gebaseerd op door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur, waarbij rekening is gehouden met de Ultimate Forward Rate (UFR), per 31 december 2012
Winsttoekenning	Indien de marktwaarde van de beleggingen hoger is dan 200% van de marktwaarde van de reeds toegekende verplichtingen
Premiemaatregel	Indien de 20-jaarsrente lager is dan 2%, wordt er een extra premieverhoging gevraagd
Verwachte sterfte	Meest recente prognosetafel van het Actuariel Genootschap voor Nederland en het Federaal Plan Bureau voor België
Onnatuurlijk verval	Ervaringskansen op basis van eigen portefeuille
Garanties	Reële waarde

2.17 Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld. De voorzieningen worden op balansdatum opnieuw beoordeeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Pensioenvoorziening

De Groep heeft een aantal pensioenregelingen waaronder een aantal toegezegd-pensioenregelingen. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan de werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en aantal dienstjaren.

De in de balans opgenomen pensioenvoorziening is de contante waarde van de pensioenaanspraken uit hoofde van de toegezegd-pensioenregeling onder aftrek van de reële waarde van de fondsbeleggingen. Hiermee worden de niet-verwerkte actuariële winsten en verliezen verrekend en de nog niet opgenomen pensioenkosten van verstreken diensttijd. Jaarlijks wordt de pensioenvoorziening berekend door onafhankelijke actuarissen met gebruik van de actuariële methode die bekend staat als de Projected Unit Credit-methode. De contante waarde van de verplichting wordt berekend door het contant maken van de geschatte toekomstige kasstromen. Hierbij wordt uitgegaan van rentetarieven die gelden voor ondernemingsobligaties met een hoge kwaliteit, die een looptijd hebben die ongeveer gelijk is aan de looptijd van de gerelateerde pensioenverplichting. Als langetermijnbeleggings-rendement is 3,7% (2011: 4,3%) aangehouden en voor algemene salarisstijging respectievelijk indexatie in-actieven 1,5% (2011: 2,0%) per jaar. De AG prognosetafel 2012-2062 en de WIA/IVA ervaringscijfers zijn toegepast. Tevens is rekening gehouden met carrièrestijging. De aldus berekende verplichting is contant gemaakt tegen 3,7% per ultimo 2012 (5,1% ultimo 2011).

Actuariële winsten en verliezen, die het gevolg zijn van wijzigingen in actuariële veronderstellingen, worden, voor zover ze uitkomen boven 10% van de hoogste van de pensioenaanspraken en de reële waarde van de fondsbeleggingen, per het begin van het boekjaar ten gunste of ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht gedurende de verwachte gemiddelde toekomstige dienstjaren van de betreffende werknemers.

De nog niet verwerkte pensioenkosten van de verstreken diensttijd worden direct verwerkt in de winst- en verliesrekening tenzij de wijzigingen in de pensioenregeling afhankelijk zijn van het in dienst blijven voor een bepaalde periode (de wachtperiode). In dit geval worden de lasten over verstreken diensttijd lineair verwerkt over de wachtperiode.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband. De gehanteerde actuariële methode staat bekend als Projected Unit Credit-methode. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige salarisstijgingen, overlevings- en arbeidsongeschiktheidskansen en dergelijke. Als langetermijnbeleggingsrendement is 3,7% (2011: 4,3%) aangehouden en voor algemene salarisstijging respectievelijk indexatie in-actieven 1,3% (2011: 2%) per jaar.

De AG prognosetafel 2012-2062 en de WIA/IVA ervaringscijfers zijn toegepast. Tevens is rekening gehouden met carrièrestijging. De aldus berekende verplichting is contant gemaakt tegen 3,7% ultimo 2012 (5,1% ultimo 2011).

Groot onderhoud

Voor de toekomstige kosten van groot onderhoud aan de onroerende zaken in eigen gebruik is een voorziening voor groot onderhoud gevormd. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt.

Latente belastingverplichtingen

Latente belastingverplichtingen worden opgenomen voor tijdelijke verschillen tussen de waarde van de activa en passiva volgens fiscale voorschriften enerzijds en de waarderingsgrondslagen die in deze jaarrekening gevolgd worden anderzijds en heeft voornamelijk betrekking op de fiscaal afwijkende waardering van onroerende zaken, geldleningen en effecten alsmede op de fiscale egalisatiereserve. De berekening van de latente belastingverplichtingen geschiedt tegen de belastingtarieven die op het einde van het verslagjaar gelden, of tegen de tarieven die in de komende jaren gelden, voor zover deze al bij wet zijn vastgesteld. De voorziening in Nederland is berekend op basis van het nominale tarief 2012 (25,0%). In België is het nominale tarief van 33,99% gehanteerd, en in Luxemburg is het nominale tarief van 28,80% gehanteerd.

Latente belastingen worden verantwoord voor tijdelijke verschillen inzake groepsmaatschappijen, deelnemingen en joint ventures, tenzij DELA Coöperatie in staat is het tijdstip van afloop van het tijdelijke verschil te bepalen en het niet waarschijnlijk is dat het tijdelijke verschil in de voorzienbare toekomst zal aflopen.

Latente belastingvorderingen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde.

Leasing

Operationele leasing

Bij de Groep kunnen leasecontracten bestaan waarbij een groot deel van de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet bij de Groep liggen. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

3.1 Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de omzet - bestaande uit premie-inkomen, beleggingsopbrengsten en opbrengsten uit uitvaartverzorging - en de uitkeringen, kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten en kosten worden toegerekend aan het boekjaar waarop zij betrekking hebben. Verliezen kunnen al gerealiseerd worden zodra zij voorzienbaar zijn.

3.2 Opbrengstverantwoording

Premie-inkomen

Het bruto premie-inkomen bestaat uit de premies die door de polishouders zijn verschuldigd aan de Groep voor afgesloten verzekeringscontracten.

De bruto premies exclusief belastingen en andere heffingen uit hoofde van verzekeringscontracten worden als opbrengst opgenomen wanneer deze verschuldigd zijn door de polishouder. Voor koopsomcontracten en verzekeringen met beperkte premiebetaling wordt de premie opgenomen als bate wanneer deze verschuldigd is, waarbij de eventuele kosten- en risicodekkingen worden uitgesteld en in het resultaat worden opgenomen in een constante verhouding tot de lopende verzekering. Tariefkortingen worden bij het afsluiten van het contract als bruto premie verantwoord en voor een evenredig bedrag opgenomen onder de technische lasten op verzekeringscontracten.

Herverzekeringspremies

De herverzekeringspremies omvatten de premies op gegeven herverzekeringscontracten. Deze worden naar evenredigheid van de looptijd van het contract als last opgenomen in de winst- en verliesrekening.

Opbrengsten uit uitvaartverzorging

De opbrengsten uit uitvaartverzorging worden genomen op het moment van overlijden.

3.3 Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling van monetaire posten worden in de winst- en verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen, tenzij hedge-accounting wordt toegepast.

3.4 Netto opbrengsten uit beleggingen

Onder opbrengsten uit beleggingen worden begrepen:

- huuropbrengsten uit beleggingen in onroerende zaken;
- beheerkosten van beleggingen in onroerende zaken
- dividenden uit deelnemingen gewaardeerd tegen kostprijs;
- beheer- en bewaarkosten van aandelen en obligaties;
- interest op beleggingen in vastrentende waarden;
- (amortisatie van) agio/disagio op vastrentende beleggingen;
- gerealiseerde resultaten bij verkoop van beleggingen;
- ongerealiseerde resultaten als gevolg van waardemutaties van beleggingen;
- rentelasten

Rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

3.5 Gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten op beleggingen

Onder deze posten zijn begrepen de gerealiseerde en ongerealiseerde resultaten op beleggingen. De niet-gerealiseerde resultaten zijn hoofdzakelijk afkomstig uit waardeveranderingen van effecten en onroerende zaken.

3.6 Acquisitiekosten

Acquisitiekosten zijn de kosten die direct of indirect samenhangen met het afsluiten van verzekeringen, die afhankelijk zijn van en betrekking hebben op het verkrijgen van nieuwe en de verlenging van bestaande verzekeringscontracten. Onder acquisitiekosten wordt begrepen provisies, reclame- en andere verkoopkosten. Acquisitiekosten (zijnde aan derden betaalde provisies) inzake verzekeringsproducten die gedurende een langere periode dan drie jaar van het betreffende verkoopkanaal kunnen worden teruggevorderd, worden geactiveerd; de geactiveerde acquisitiekosten worden in mindering gebracht op de technische voorzieningen en in 10 jaar afgeschreven ten laste van het resultaat. Het jaarlijks te activeren bedrag wordt gesaldeerd met de in het jaar teruggevorderde retourprovisies.

Acquisitiekosten worden geactiveerd voor zover zij kunnen worden terugverdiend uit het verwachte brutoresultaat van de onderliggende nieuwe productie van dat jaar. De afschrijvingsperiode wordt periodiek beoordeeld. Indien van toepassing wordt de afschrijvingslast aangepast aan de kortere afschrijvingsperiode.

Jaarlijks vindt een beoordeling van bijzondere waardevermindering plaats op de geactiveerde acquisitiekosten, als onderdeel van de toereikendheidstoets, waarbij wordt vastgesteld of de toekomstige bijdrage uit de verzekeringsproducten voldoende is om de geactiveerde kosten te kunnen dekken.

3.7 Bedrijfskosten

Bedrijfskosten bestaan uit kosten van het eigen uitvaartbedrijf, inclusief exploitatiekosten van crematoria en uitvaartcentra, alsmede uit beheerskosten.

3.8 Afschrijvingen bedrijfsmiddelen

Afschrijvingen op immateriële en vaste bedrijfsmiddelen

Immateriële vaste activa inclusief goodwill en vaste bedrijfsmiddelen worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven.

Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

3.9 Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De Groep heeft een aantal pensioenregelingen. De meeste regelingen betreffen zogenaamde toegezegde-bijdrageregelingen.

Voor toegezegde-bijdrageregelingen betaalt de Groep, op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen. Behalve de betaling van premies heeft de Groep geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze pensioenregelingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten als deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen.

De Groep heeft ook een aantal toegezegd-pensioenregelingen. Hierbij is een pensioen toegezegd aan personeel op de pensioengerechtigde leeftijd, afhankelijk van leeftijd, salaris en aantal dienstjaren.

3.10 Overige baten en lasten

Onder de overige baten zijn de opbrengsten verantwoord die voortvloeien uit andere dan verzekeringsactiviteiten. Dit betreffen met name opbrengsten uit hoofde van bemiddelingsactiviteiten. De direct aan deze activiteiten gerelateerde kosten worden verantwoord onder de overige lasten.

3.11 Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de winst-en-verliesrekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en DELA Coöperatie de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de winst-en-verliesrekening.

3.12 Waardeveranderingen financiële instrumenten gewaardeerd tegen marktwaarde

Ongerealiseerde- en gerealiseerde waardemutaties van financiële instrumenten die op marktwaarde gewaardeerd zijn, worden verwerkt in de winst- en verliesrekening.

3.13 Belastingen

De belasting over het resultaat wordt berekend over het resultaat voor belastingen in de winst- en verliesrekening, rekening houdend met fiscaal compensabele verliezen (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten.

Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingsschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief.

4 Financiële instrumenten en risicobeheersing

De Groep beheert gesignaleerde risicoposities met behulp van periodieke Asset & Liability Management (ALM)-studies met het doel op de lange termijn beleggingsresultaten te realiseren die de verplichtingen uit hoofde van verzekerings- en beleggingscontracten overtreffen. De belangrijkste beleggingsdoelstelling in het verzekeringsbedrijf is de maximalisatie van het verwachte rendement op de activa binnen het toegestane risicokader.

De strategische beleggingsmix bestaat uit 30-50% vastgoed, 20-40% aandelen en 20-40% vastrentend.

4.1 Matching-/renterisico

Renterisico

Het renterisico is een belangrijk element van het risicoprofiel van de Groep. Het renterisico ontstaat indien de vastrentende activa en passiva niet geheel op elkaar zijn afgestemd qua omvang en / of looptijd. Het "matchen" van beleggingen en verplichtingen is complex en wordt veroorzaakt door de lange verplichtingen met een zekere vorm van garantie. De duration van de verplichtingen ultimo 2012 is lager dan de duration ultimo 2011. De verandering van de duration wordt onder andere veroorzaakt door bestandsontwikkeling, overname Lilasportefeuille en de groei van de overlijdensrisicoverzekering. Ook de wijziging van de rentetermijnstructuur en de wijziging van overige veronderstellingen die gehanteerd worden bij de vaststelling van de technische voorziening (bijvoorbeeld de gehanteerde onnatuurlijk vervalansen) beïnvloeden de hoogte van de duration.

Het renterisico van de Groep is in belangrijke mate gemitigeerd door de mogelijkheid om in zwaar weer een premiemaatregel te kunnen doorvoeren, zoals goedgekeurd door de Algemene Vergadering in oktober 2012.

Duration

	2012 jaren	2011 jaren
Duration van de beleggingen	5,0	5,6
Duration van de verzekeringsverplichtingen	45,0	57,0

4.2 Marktrisico

De Groep loopt risico's ten aanzien van de waardering van effecten (aandelen en vastrentende waarden) en van vastgoed.

Het marktrisico van effecten wordt beheerst door stratificatie aan te brengen in de portefeuille, door gebruik te maken van meerdere externe vermogensbeheerders, en door limieten te stellen.

Ten aanzien van vastgoed heeft DELA er voor gekozen om een grote deskundigheid op te bouwen in een specifieke niche, n.l. winkels op A1-locaties, waardoor risico's beperkt zijn. Zoals uit de historische performance blijkt, heeft de vastgoedportefeuille weinig leegstand en een relatief stabiele waardeontwikkeling.

Ongeveer 3,6% van de beleggingen van DELA zijn belegd in de landen: Cyprus, Griekenland, Ierland, Italië, Portugal en Spanje.

4.3 Valutarisico

Het valutarisico heeft vooral betrekking op beleggingsposities in Amerikaanse dollars, Engelse ponden, Zwitserse Franken alsmede een aantal andere valuta. Ultimo 2012 heeft DELA de volgende niet afgedekte valutaposities.

Activa	2012 € miljoen	2011 € miljoen
Amerikaanse dollar	298,7	24,0
Engelse pond	219,2	327,3
Zwitserse frank	105,2	140,0
Zweedse kroon	27,7	38,4
Taiwanese dollar	23,7	10,5
Koreaanse won	50,7	19,6
Hong Kong dollar	51,8	20,3
Zuid-Afrikaanse Rand	41,0	6,1
Overig	290,0	50,1
	<u>1.108,1</u>	<u>636,3</u>

Alle activa luiden in euro's.

4.4 Krediet/concentratie/debiteurenrisico

De Groep heeft zowel vorderingen op polishouders als op tussenpersonen. In de vorderingen op polishouders is geen significante concentratie van kredietrisico vastgesteld. Voor de verkopen die plaatsvinden via het tussenpersonenkanaal vindt bewaking van kredietrisico plaats doordat aan rekening-courantsaldi en aanvullende financiering limieten zijn gesteld. Er vindt frequent een toets plaats, waarbij de werkelijk uitstaande saldi getoetst worden aan de gestelde limieten. Indien de werkelijk uitstaande saldi zich binnen een bepaalde bandbreedte van de limiet bevinden kunnen aanvullende zekerheden gevraagd worden. De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een BBB rating hebben. De Groep heeft tevens een beperkt aantal hypothecaire leningen verstrekt.

Kredietrisico binnen de vastrentende beleggingsportefeuille

Het kredietrisico binnen de vastrentende beleggingsportefeuille van de Groep is het risico dat een emittent van een obligatie of debiteuren van een (onderhandse) lening niet meer aan zijn verplichtingen kan voldoen. De strategische omvang van maximale risico's per emittent wordt in het beleggingsbeleid meegenomen en deze maxima zijn vastgelegd in mandaten met vermogensbeheerders. Periodiek wordt vastgesteld dat genoemde maxima niet overschreden worden.

De vastrentende beleggingsportefeuille kent een wereldwijde spreiding. Er zijn geen posities groter dan 5 % van het balanstotaal op één individuele debiteur.

Verdeling vastrentende beleggingsportefeuille over sectoren

	2012		2011	
	€ miljoen	%	€ miljoen	%
Overheid – binnenland	242,6	15,8	190,0	19,6
Overheid – buitenland	705,0	45,9	441,2	45,4
Financiële instellingen	208,4	13,6	219,8	22,6
Handel, industrie en overige dienstverlening	370,6	24,1	117,5	12,1
Overige	8,6	0,6	2,5	0,3
	1.535,2	100,0	971,0	100,0

Verdeling vastrentende beleggingsportefeuille naar rating

	2012		2011	
	€ miljoen	%	€ miljoen	%
AAA	467,3	30,4	520,4	53,6
AA	195,4	12,7	110,4	11,4
A	346,0	22,6	186,9	19,2
BBB	250,4	16,3	115,4	11,9
< BBB	256,4	16,7	0,7	0,1
Overige	19,7	1,3	37,2	3,8
	1.535,2	100,0	971,0	100,0

Bij bovengetoonde indeling is primair gebruik gemaakt van S&P-ratings. Indien deze niet beschikbaar waren is gebruik gemaakt van Moody's- of Fitch-ratings. Onder de post overige zijn obligaties en geldleningen ad € 19,7 miljoen (2011 € 37,2 miljoen) voorzien die niet ingedeeld kunnen worden.

Kredietrisico op herverzekeraars

Voor herverzekering wordt gebruik gemaakt van een beperkt aantal Europese herverzekeraars, waarbij een minimale rating van A+ wordt vereist.

4.5 Liquiditeitsrisico

De verzekeraars binnen de Groep dienen voldoende liquiditeiten ter beschikking te hebben om claims uit te kunnen betalen die voortvloeien uit de gesloten verzekeringsovereenkomsten.

De Groep maakt gebruik van meerdere banken om over meerdere kredietfaciliteiten te kunnen beschikken. Voor zover noodzakelijk, worden nadere zekerheden verstrekt aan de bank voor beschikbare kredietfaciliteiten.

4.6 Inflatie

De Groep heeft te maken met gebruikelijke inflatierisico's terwijl activiteiten op het gebied van uitvaartverzorging te maken hebben met een kosteninflatie die de laatste decennia hoger ligt dan de gebruikelijke inflatie. Inzake uitvaartverzekeringen wil de Groep het uitvaartkosteninflatierisico voor haar polishouders echter door middel van winstdeling tot een minimum beperken.

4.7 Verzekeringstechnische risico

Het verzekeringstechnische risico is het risico dat de omvang en het tijdstip van uitgaande kasstromen in verband met materiële risico's niet overeenstemmen met de verwachtingen.

De verzekeringsportefeuille kent een laag risicoprofiel door de grote omvang van de portefeuille die gespreid is over Nederland en België.

Op frequente basis wordt de werkelijke solvabiliteit van de verzekeraars binnen de Groep vergeleken met de wettelijk vereiste solvabiliteit. Indien nodig wordt het eigen vermogen versterkt door een aanvullende kapitaalstorting van aandeelhouders. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een zelf ontwikkeld Economisch Kapitaalmodel, waarbij gebruik wordt gemaakt van extern ontwikkelde scenario's. Dit model wordt ook gehanteerd om vast te stellen of aanvullende premieverhogingen noodzakelijk zijn. Hierbij past uiteraard de nuancering dat niet alle risico's zijn te modelleren of te voorspellen.

Uitgangspunten bij de bepaling van het verzekeringsrisico

De voorzieningen voor het levenrisico zijn in beginsel gebaseerd op tariefgrondslagen, waarbij rekening gehouden wordt met marktspecifieke veronderstellingen en het kostenniveau van de verzekeraar.

In onderstaande tabel is de omvang van de verschillende categorieën levensverzekeringen weergegeven in termen van de belangrijkste financiële eenheden:

	Stand- premie	Verzekerd kapitaal	Opgebouwd saldoverplichtingen	Voorziening verzekerings- saldoverplichtingen
31-12-2012				
Uitvaartverzekering	301.927	16.608.080		3.252.353
Overlijdensrisicoverzekering	9.382	3.860.537		6.320
spaarverzekering	663		857	880
Herverzekering				(11.238)
Totaal	311.972	20.468.618	857	3.248.315

	Stand- premie	Verzekerd kapitaal	Opgebouwd saldoverplichtingen	Voorziening verzekerings- saldoverplichtingen
31-12-2011				
Uitvaartverzekering	256.480	15.470.112		2.716.430
Overlijdensrisicoverzekering	6.239	2.372.162		3.134
spaarverzekering	0			0
Herverzekering				(10.985)
Totaal	262.719	17.842.274	0	2.708.579

Verzekeringstechnische risico's van de portefeuille

Een uitvaartverzekering geeft recht op een uitkering in natura of in kapitaal bij overlijden van de verzekerde.

- Het kenmerkende risico van deze verzekering is het sterfterisico, met een impact op de duur en het tijdstip van uitkeren van de verzekerde kasstromen.
- De uitkering bij overlijden is verzekerd; het sterfterisico wordt gevormd door het risico dat een verzekerde eerder overlijdt dan is voorgerecalculeerd (kortlevenrisico).
- Daarnaast zijn er risico's met betrekking tot het verzekeringsgedrag van de polishouder, zoals onnatuurlijk verval (verzekeringnemer beëindigt de polis voor de einddatum van de verzekering) en premievrijmaking (de verzekerde beëindigt de periodieke premiebetaling voor de einddatum van de verzekering).

Beheersing risico's van de levensverzekeringportefeuille

- De risico's worden beheerst door risicobeleid, door inzicht in de betreffende factoren en toetsing.
- De ontwikkelingen in de verzekeringstechnische risico's sterfte en verval worden jaarlijks onderzocht.
- Resultaten van dit onderzoek worden gebruikt voor de prijsbepaling van de nieuwe verzekeringen.
- Mismatch verbonden met de trendmatige ontwikkeling van verzekeringstechnische risico's (o.a. sterftetrend) wordt daarnaast zoveel mogelijk beperkt.
- Herverzekeringsbeleid: vermijden van onzekerheden door een goede procesbeheersing en bewakingsprocedures en een duidelijke vastlegging van verzekerde risico's in overeenkomsten.

Risicobeleid

- Beperking verzekeringsrisico met een stelsel van procedures en criteria voor product-ontwikkeling, acceptatie en reservering. Voor de verzekeraars binnen de Groep wordt de ontwikkeling in kosten, interest en omzet gevolgd.
- Maandelijks worden managementrapportages opgeleverd ten behoeve van de Directie, waarin kostenontwikkeling, omzet en portefeuillevloer (standpremie en aantallen) worden gerapporteerd.
- Een zgn. Product-Goedkeurings-Procedure, waarbij Risk Management is betrokken alvorens een nieuw product wordt geïntroduceerd.

4.8 Operationele risico's

Operationele risico's kunnen worden omschreven als verliezen die ontstaan als gevolg van falende systemen, het niet aanwezig zijn of niet werken van de interne controle/beheersingsmaatregelen of door menselijk gedrag.

Binnen de groep worden op hoofdlijnen de operationele risico's binnen alle relevante verzekeringstechnische processen (inclusief beleggingen) en de uitvaartprocessen beheerst met behulp van gedefinieerde key controls. De bedrijfsprocessen zijn beschreven, de key controls zijn nader gedefinieerd en er is voorzien in het testen van deze key controls. Onderdeel hiervan is de jaarlijkse cyclus van Control Self Assessments per managementteam waarbij risico's en risicobeperkende maatregelen worden vastgesteld en geëvalueerd. Daarnaast voert de Interne Accountantsdienst onderzoeken uit waarover op periodieke basis wordt gerapporteerd.

4.9 Continuïteits- en performancerisico IT

De ICT-afdeling is op groepsniveau ingericht. Deze centralisatie van ICT-kennis en -vaardigheden vormt extra waarborgen inzake continuïteitsrisico's en performancerisico's. Voor de dienstverlening wordt deels gebruikt gemaakt van professionele externe partijen.

4.10 Uitbestedingsrisico

Niet-kernactiviteiten worden waar mogelijk uitbesteed, waarbij de eindverantwoordelijkheid binnen de Groep blijft. Contracten, service level agreements (SLA's), stuurinformatie en controlemogelijkheden zijn belangrijke pijlers om die verantwoordelijkheid te kunnen dragen. Centraal zien stafafdelingen toe op de uitvoering van de contracten. De Groep ontvangt van de meeste leveranciers ISAE 3402-mededelingen en bedingt het recht om zelf controles bij de leverancier uit te kunnen voeren.

4.11 Integriteit en compliancerisico

De Groep streeft maatschappelijk verantwoord ondernemen na, in de overtuiging dat dit voor de klanten en het bedrijf de beste waarborgen biedt voor een zekere toekomst, ook op de langere termijn. Naleving van wetten en regels is daarbij een voorwaarde. Er worden beleids- en jaarplannen voor Compliance opgesteld en een Compliance Officer is aangesteld. De eigen Corporate Governance code is een hulpmiddel. Periodiek vindt een self-assessment plaats op het integriteitbewustzijn van de medewerkers, waaruit blijkt dat integer handelen belangrijk is.

Op groepsniveau is een fraudepreventie- en beheersingbeleid uitgerold voor beheersing van verzekeringsfraudes alsmede overige fraudes. Dit beleid is gericht op het signaleren van mogelijke fraudegevallen, waarbij het bewustzijn van eigen medewerkers en (potentiële) klanten continu verder ontwikkeld wordt.

5 Immateriële vaste activa

Het verloop is als volgt:

	2012	2011
	€'000	€'000
Stand per 1 januari		
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	136.022	87.572
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(37.833)	(30.839)
Boekwaarden	98.189	56.733
Mutaties:		
Investerings	3.818	1.788
Desinvesteringen	0	(52)
Verwerving als gevolg van acquisities	28.840	46.714
Afschrijvingen	(7.195)	(6.994)
Saldo	25.463	41.456
Verkrijgings- of vervaardigingsprijzen	168.681	136.022
Cum. waardeverminderingen en afschrijvingen	(45.028)	(37.833)
Stand per einde verslagperiode	123.653	98.189
Afschrijvingspercentages	5%	5%

In 2012 is de verzekeringsportefeuille van Uitvaartvereniging Oosterwijk en Omstreken overgenomen.

6 Beleggingen

Onroerende zaken

Het verloop is als volgt:

	2012	2011
Boekwaarde per 1 januari	1.312.252	1.312.844
Investerings	44.149	10.907
Af-/herwaarderingen	(38.524)	(8.666)
Desinvesteringen	(1.939)	(2.833)
Boekwaarde per einde verslagperiode	1.315.938	1.312.252
Aanschafwaarde	792.189	749.978
Cumulatieve af-/herwaarderingen	523.750	562.274
Boekwaarde per einde verslagperiode	1.315.938	1.312.252

De beleggingen in onroerende zaken bestaan hoofdzakelijk uit winkelpanden op A-1 locaties en winkelcentra verspreid over Nederland.

De volgende bedragen zijn met betrekking tot het vastgoed in de winst- en verliesrekening verwerkt:

	2012	2011
Huurinkomsten	85.388	83.731
Exploitatiekosten voor activa die huurinkomsten hebben gegenereerd	11.068	9.792

Per balansdatum heeft de Groep de volgende contractuele verplichtingen ten aanzien van vastgoed:

	31-12-2012	31-12-2011
Voor aankoop, bouw of ontwikkeling	6.027	14.261

Deelnemingen

De specificatie van deelnemingen luidt als volgt:

Naam, vestigingsplaats	Aandeel in geplaatst kapitaal in %	Waardering per 31-12-2012	Waardering per 31-12-2011
Bemelmans S.A.	100	8.463	0
Société d'Étude et de Service pour la Crémation N.V.	35	542	514
WLFR N.V.	100	0	2
		9.005	516

Het verloop van de deelnemingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Stand per 1 januari	516	4.806
Verwerving als gevolg van acquisities	8.463	4.111
Resultaat deelnemingen	28	(3.486)
Desinvesteringen	(2)	(4.915)
Stand per 31 december	9.005	516

De desinvesteringen hebben hoofdzakelijk betrekking op deelnemingen, waarvan de cijfers met ingang van het boekjaar zijn geconsolideerd.

Overige financiële beleggingen

Verloopoverzicht

	Stand per 31 december 2011	Aankopen¹	Verkopen	Aflossingen	Herwaar- dering en andere mutaties	Stand per 31 december 2012
Aandelen	1.049.852	640.735	(631.872)	0	109.088	1.167.804
Obligaties	847.704	1.548.386	(1.059.794)	(1.221)	54.813	1.389.888
Vord. uit hypotheec. leningen	1.484	0	0	(59)	0	1.425
Vorderingen uit andere leningen	121.848	140.082	(74.500)	(40.983)	(2.600)	143.847
Beleggingen in liquide middelen	7.716	0	0	0	16.879	24.595
Andere financiële beleggingen	179.712	210	(163)	0	(19.187)	160.571
Totaal	2.208.316	2.329.413	(1.766.329)	(42.263)	158.992	2.888.129

¹ Hieronder is begrepen € 323 miljoen inzake de overname van een Belgische verzekeringsportefeuille.

	Stand per 31 december 2010	Aankopen	Verkopen	Aflossingen	Herwaardering en andere mutaties	Stand per 31 december 2011
Aandelen	893.501	576.806	(295.436)	0	(125.019)	1.049.852
Obligaties	728.400	867.668	(787.285)	0	38.921	847.704
Vord. uit hypotheec. leningen	1.583	0	0	(99)	0	1.484
Vorderingen uit andere leningen	118.684	15.527	0	(12.363)	0	121.848
Beleggingen in liquide middelen	225.323	0	0	0	(217.608)	7.716
Andere financiële beleggingen	176.128	3.021	(70)	0	633	179.712
Totaal	2.143.620	1.463.022	(1.082.791)	(12.463)	(303.073)	2.208.316

De beleggingen in liquide middelen hebben betrekking op liquide middelen, vorderingen en schulden die direct verband houden met beleggingen.

Overige waarderingen

	31-12-2012			31-12-2011		
	Balans-waarde	Kostprijs	Markt-waarde	Balans-waarde	Kostprijs	Markt-waarde
Aandelen	1.167.804	1.100.137	1.167.804	1.049.852	1.089.721	1.049.852
Obligaties	1.389.888	1.283.056	1.389.888	847.704	804.603	847.704
Vord. uit hypotheec. leningen	1.425	1.425	1.425	1.484	1.484	1.484
Vorderingen uit andere leningen	143.847	143.847	144.535	121.848	121.848	128.195
Beleggingen in liquide middelen	24.595	24.595	24.595	7.716	7.716	7.716
Andere financiële beleggingen	160.571	162.083	160.571	179.712	163.287	179.712
Totaal	2.888.129	2.715.143	2.888.817	2.208.316	2.188.659	2.214.662

Noteringen aandelen en obligaties

	31-12-2012	31-12-2011
Aandelen		
Officieel genoteerd	1.159.166	1.042.763
Niet officieel genoteerd	8.638	7.089
	1.167.804	1.049.852
Obligaties		
Officieel genoteerd	1.389.888	847.704
Niet officieel genoteerd	0	0
	1.389.888	847.704

Andere financiële beleggingen

De onder de andere financiële beleggingen opgenomen bedragen hebben betrekking op belangen in participatiemaatschappijen en niet beursgenoteerde vastgoedondernemingen.

7 Vorderingen

Vorderingen uit directe verzekeringen

Door de omvang en spreiding van de bedrijfsactiviteiten van DELA Coöperatie is het kredietrisico uit hoofde van vorderingen uit directe verzekeringen slechts in beperkte mate geconcentreerd. Naast de gebruikelijke voorziening voor dubieuze vorderingen op tussenpersonen is derhalve geen aanvullende voorziening voor kredietrisico gevormd.

Vorderingen uit herverzekeringen

Dit betreft rekening-courantposities met herverzekeraars, die direct opeisbaar zijn.

Overige vorderingen

De specificatie luidt als volgt:

	31-12-2012	31-12-2011
Latente belastingvorderingen	25.315	24.509
Vennootschapsbelasting	54.158	95.779
Belastingen en premies sociale verzekeringen	8.347	5.212
Leningen o/g directie	250	250
Overige vorderingen	42.984	42.129
	131.053	167.879

Latente belastingvorderingen

De latente belastingvorderingen hebben onder andere betrekking op het verschil tussen de fiscale waardering van de verplichtingen zoals die voortvloeien uit de toegezegd-pensioenregelingen en de verplichting zoals die in de jaarrekening is verwerkt (€ 7.032), alsmede op activering van eerste kosten (€ 79.320).

Vennootschapsbelasting

Deze vorderingen hebben voornamelijk betrekking op verliesverrekening 2008 en verliesverrekening 2011.

Leningen u/g directie

De in artikel 2:383 lid 2 BW bedoelde hypothecaire leningen aan bestuurders en gewezen bestuurders bedragen € 250 (2011: € 250).

Van de leningen aan bestuurders is € 250 (2011: € 250) verstrekt tegen 3%. Deze leningen moeten door de betreffende bestuurder worden afgelost in het jaar waarin hij zijn functie neerlegt.

In het boekjaar vond er geen aflossing plaats.

8 Overige activa

Onroerende zaken in eigen gebruik

Het verloop is als volgt:

	2012	2011
Boekwaarde per 1 januari	122.724	100.263
Investerings	7.786	11.898
Verwerving als gevolg van acquisities	0	17.081
Desinvesteringen	(921)	(374)
Afschrijvingen	(6.714)	(6.118)
Afwaarderingen	0	(25)
Boekwaarde per 31 december	122.876	122.724
Aanschafwaarde	182.209	175.343
Afwaarderingen	(1.250)	(1.250)
Cumulatieve afschrijvingen	(58.084)	(51.370)
Boekwaarde per 31 december	122.876	122.724

Overige vaste bedrijfsmiddelen

Het verloop is als volgt:

	2012	2011
Boekwaarde per 1 januari	28.883	21.960
Investerings	11.330	12.633
Verwerving als gevolg van acquisities	0	1.896
Desinvesteringen	(262)	(1.096)
Afschrijvingen	(9.062)	(6.510)
Boekwaarde per 31 december	30.888	28.883
Aanschafwaarde	94.085	83.018
Cumulatieve afschrijvingen	(63.197)	(54.135)
Boekwaarde per 31 december	30.888	28.883

Liquide middelen

Onder de liquide middelen zijn geen deposito's begrepen.

9 Overlopende activa

De specificatie luidt als volgt:

	31-12-2012	31-12-2011
Lopende rente en huur	4.341	3.505
Overlopende activa	782	1.130
	5.124	4.635

10 Toelichting bij het kasstroomoverzicht

Met ingang van 2012 zijn er geen nieuwe ondernemingen geconsolideerd.

11 Groepsvermogen

Het eigen vermogen wordt in de toelichting op de balans in de enkelvoudige jaarrekening nader toegelicht.

12 Solvabiliteit

Operationeel is het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van de technische voorziening een belangrijke graadmeter voor de solvabiliteit. In 2012 daalde dit percentage van 28,8 procent naar 25,9 procent als gevolg van de verwerving van een Belgische verzekeringsportefeuille. Voor de zgn. Wft-verslagstaten wordt de solvabiliteit op een andere wijze berekend waarbij de verzekeringsverplichtingen op actuele waarde moeten worden gewaardeerd. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur ultimo 2012 voor looptijden korter dan 33 jaar ten opzichte van de rentetermijnstructuur ultimo 2011 is gedaald en voor looptijden langer dan 32 jaar is gestegen.

31-12-2012

	Aanwezige solvabiliteit	Vereiste solvabiliteit
DELA Natura- en levensverzekeringen N.V.	1.067.475	159.360
DELA Verzekeringen N.V.	193.365	21.379
Totale solvabiliteitsmarge	1.080.101	

De vereiste solvabiliteit is vastgesteld rekening houdend met de in paragraaf 4 toegelichte verzekeringsrisico's.

13 Totaalresultaat

Het geconsolideerde totaalresultaat inclusief rechtstreekse waardemutaties in het eigen vermogen is als volgt samengesteld:

	2012	2011
Resultaat na belastingen	59.902	(74.768)
Herwaardering overige financiële beleggingen	0	0
Totaal geconsolideerd resultaat boekjaar	59.902	(74.768)

14 Aandeel derden

Het verloop van het aandeel derden is als volgt:

	2012	2011
Stand per 1 januari	1.538	1.568
Verwerving als gevolg van acquisities	64	17
Resultaat boekjaar	(82)	(47)
Dividend	(92)	0
Stand per 31 december	1.429	1.538

15 Technische voorzieningen

De specificatie luidt als volgt:

	31-12-2012	31-12-2011
Technische voorziening DELA Natura- en levensverzekeringen N.V.		
- Bruto	2.834.926	2.504.512
- Herverzekeringsdeel	(11.238)	0
Technische voorziening DELA Verzekeringen N.V.		
- Bruto	551.462	327.591
- Herverzekeringsdeel	(126.834)	(123.519)
Winstdeling en korting	4.392	(6)
Subtotaal	3.252.707	2.708.579
Geactiveerde acquisitiekosten	(53.275)	(45.485)
Stand per 31 december	3.199.432	2.663.094

Het verloop in de technische voorzieningen is als volgt:

	2012	2011
Stand per 1 januari	2.663.094	2.465.737
Toevoegingen ten laste van de W&V-rekening van DELA Natura- en levensverzekeringen N.V.		
- Uit premie	100.961	84.989
- Herverzekeringsdeel	14.169	12.584
- Winstdeling	80.146	85.108
- Geactiveerde acquisitiekosten	(5.157)	0
- Verwerving als gevolg van acquisitie	9.085	0
Toevoegingen ten laste van de W&V-rekening van DELA Verzekeringen N.V.		
- Uit premie	29.828	37.697
- Winstdeling	880	(1.087)
- Herverzekeringsdeel	(14.422)	(12.845)
- Geactiveerde acquisitiekosten	(2.634)	(9.089)
Verwerving als gevolg van acquisitie	323.482	0
Stand per 31 december	3.199.432	2.663.094

Van de totale technische voorziening is een bedrag van ca. € 3,20 miljard (31 december 2011: € 2,66 miljard) als langlopend te beschouwen.

Geactiveerde acquisitiekosten

Het verloop van de post geactiveerde acquisitiekosten is als volgt:

	2012	2011
Stand per 1 januari	(45.485)	(36.396)
Verleend	(12.358)	(12.712)
Afgeschreven	4.568	3.623
Stand per 31 december	(53.275)	(45.485)

16 Toereikendheidstoets

Het totaal van de technische voorzieningen van het levenbedrijf laat bij de uitgevoerde toereikendheidstoetsen op marktwaarde een overwaarde van € 480 mln. (2011: € 149 mln.) zien. Wij verwijzen hiervoor tevens naar paragraaf 13 inzake Solvabiliteit. De uitkomsten van de toereikendheidstoets zijn op het niveau van DELA Natura- en levensverzekeringen N.V. en DELA Verzekeringen N.V. uitgevoerd. De gehanteerde grondslagen zijn vermeld in paragraaf 2.16.

17 Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen is als volgt:

	Stand per 31 december 2011	Dotatie	Onttrokken	Acquisities	Overige Mutaties	Vrijval in het resultaat	Stand per 31 december 2012
Latente belastingen	239.473	4.619	(37.105)	0	0	0	206.987
Pensioenen	7.229	722	(946)	0	0	(5)	7.000
Ambtsjubilea	488	193	0	0	0	0	681
Groot onderhoud	2.153	220	(232)	0	0	0	2.141
Reorganisatie	0	23.121	(2.967)	0	0	0	20.154
Totaal	249.343	28.875	(41.250)	0	0	(5)	236.963

	Stand per 31 december 2010	Dotatie	Onttrokken	Acquisities	Overige Mutaties	Vrijval in het resultaat	Stand per 31 december 2011
Latente belastingen	226.849	19.011	(7.567)	1.104	1.252	(1.176)	239.473
Pensioenen	7.321	1.103	(1.195)	0	0	0	7.229
Ambtsjubilea	419	69	0	0	0	0	488
Groot onderhoud	1.764	461	(49)	0	(22)	0	2.153
Reorganisatie							
Totaal	236.353	20.644	(8.812)	1.104	1.230	(1.176)	249.343

De voorziening voor pensioenen heeft betrekking op de verplichtingen die voortvloeien uit de toegezegd-pensioenregelingen. Deze verplichtingen bestaan voornamelijk uit de contante waarde van de pensioenaanspraken onder aftrek van de reële waarde van de fondsbeleggingen.

De voorziening groot onderhoud heeft betrekking op kosten die verband houden met het periodiek onderhoud.

Pensioenen

De pensioenverplichtingen zijn als volgt samengesteld:

	31-12-2012	31-12-2011
Verplichting inzake toegezegde VUT en prepensioenregeling	3.369	3.475
Pensioenaanspraken inzake de toegezegd-pensioenregeling	3.631	3.749
	<u>7.000</u>	<u>7.224</u>
Pensioenaanspraken inzake de toegezegde-bijdrageregelingen	0	5
	<u>7.000</u>	<u>7.229</u>

De mutaties in de pensioenvoorziening uit hoofde van toegezegdpensioenregelingen zijn als volgt:

	31-12-2012	31-12-2011
Stand per 1 januari	7.224	7.311
Toegerekende pensioenlasten uit hoofde van toegezegd-pensioenregelingen	5.395	4.389
Betaalde pensioenpremies	(5.619)	(4.476)
	<u>7.000</u>	<u>7.224</u>
Stand per 31 december		

De pensioenaanspraken zijn als volgt samengesteld:

	31-12-2012	31-12-2011
Contante waarde van toegekende pensioenaanspraken waartegen beleggingen worden aangehouden	111.196	89.194
Reële waarde van de beleggingsfondsen	<u>(93.947)</u>	<u>(76.115)</u>
Contante waarde van toegekende pensioenaanspraken waartegen geen beleggingen worden aangehouden	17.249	13.079
Nog niet in het resultaat verwerkte actuariële resultaten	<u>(10.249)</u>	<u>(5.855)</u>
Nettopensioenaanspraken	<u>7.000</u>	<u>7.224</u>

De samenstelling van de pensioenlasten in de winst-en-verliesrekening is als volgt:

	2012	2011
In boekjaar verdiende pensioenaanspraken	4.343	3.309
Toegerekende interest	4.476	4.018
verwachte opbrengst fondsenbeleggingen	(3.327)	(2.938)
Vrijval wijziging pensioenplan	<u>(97)</u>	
Pensioenlasten op grond van de toegezegd-pensioenregeling	5.395	4.389
Pensioenlasten op grond van de toegezegde-bijdrageregeling	949	1.635
	<u>6.344</u>	<u>6.024</u>

De belangrijkste actuariële uitgangspunten zijn:

	2012	2011
	%	%
Disconteringsvoet	3,7	5,1
Verwacht rendement op fondsbeleggingen	3,7	4,3
Verwachte salarisstijgingen	1,5	2,0
Verwachte indexeringen van pensioenen	1,0	2,0

In de pensioenregeling is momenteel bepaald dat pensioenen die al ingegaan zijn, geïndexeerd worden op grond van inflatie.

18 Langlopende schulden

	31-12-2012	31-12-2011
Herverzekerde verplichtingen	10.993	10.897
Depositofonds	80.919	73.450
Schulden aan kredietinstellingen	182.386	111.314
	0	0
	274.298	195.660

Schulden uit herverzekering

De hierboven opgenomen schulden met herverzekeraars hebben een kortlopend karakter. De herverzekeraars zijn verplicht het herverzekerd belang in contanten bij de verzekeraars van de Groep te deponeren. Over het depot wordt een rente vergoed van 4,5% per jaar.

Schulden uit hoofde van het depositofonds

Dit betreft stortingen door cliënten ten behoeve van de toekomstige verzorging van de uitvaart. Deze deposito's zijn tussentijds niet opvraagbaar.

Het verloop luidt als volgt:

	2012	2011
Stand per 1 januari	73.450	66.180
Bijgeschreven rente	2.128	2.019
Ontvangen stortingen	9.285	7.885
Verwerving als gevolg van acquisities	991	821
	85.853	76.905
Aangewend voor uitvaartverzorging	(4.934)	(3.455)
Stand per 31 december	80.919	73.450

Schulden aan kredietinstellingen

Het betreft opgenomen leningen van dochterondernemingen bij kredietinstellingen.

De looptijden variëren van 5 tot 30 jaar. De van toepassing zijnde rentepercentages variëren van 1,54% tot 5,5%. DELA Uitvaartverzorging B.V. staat daarbij garant voor leningen van dochterondernemingen ten bedrage van € 2.804 (2011: € 3.652).

Als zekerheden zijn onder meer verstrekt:

- krediethypotheek van € 65 miljoen op enkele specifieke onroerende zaken in Hoofddorp, Eindhoven en Maastricht;
- pandrecht op effecten met een minimale waarde van € 54,7 miljoen.

19 Kortlopende schulden

De specificatie luidt als volgt:

	31-12-2012	31-12-2010
Crediteuren	6.707	6.956
Vennootschapsbelasting	11.964	2.309
Overige belastingen en premies sociale verzekeringen	(572)	6.244
Nog te betalen uitvaartkosten en verzekeringsuitkeringen	23.967	20.170
Vooruitontvangen huren	8.566	5.554
Gift Stichting DELA fonds	500	500
Kortlopend deel van langlopende schulden	10.135	9.762
Vooruitontvangen premie	49.211	48.312
Afgeleide financiële instrumenten	14.742	0
Overige schulden en overlopende passiva	40.998	36.165
	166.218	135.973

Afgeleide financiële instrumenten

Onder afgeleide financiële instrumenten zijn opgenomen valutatermijncontracten voor € 1,9 miljoen (€ 256 miljoen afgedekte waarden) en interest rate swaps voor € 12,8 miljoen (€ 205 miljoen nominale waarden). De looptijd van de valutatermijncontracten is korter dan één jaar.

Voor het verwerven van een grote vastgoedportefeuille heeft de Groep interest rate swaps gecontracteerd, waarbij variabele rente wordt ontvangen en vaste rente wordt betaald. Deze swaps worden gebruikt voor het afdekken van renterisico's op variabele rentende leningen, en het betreft een perfecte hedge zodat de Groep kostprijs hedgeaccounting toepast waardoor de marktwaarde niet in de balans verwerkt wordt. Op balansdatum bedroeg de marktwaarde van deze interest rate swaps € 1,3 miljoen negatief (2011: € 3,7 miljoen negatief). De onderliggende nominale waarde waarop deze interest rate swaps betrekking hebben is € 73 miljoen groot (2011: € 102,5 miljoen).

Ter gedeeltelijke afdekking van het renterisico van de technische voorziening heeft de Groep interest rate swaps gecontracteerd, waarbij vaste rente wordt ontvangen en variabele rente wordt betaald. Op balansdatum bedroeg de marktwaarde van deze interest rate swaps € 10,7 miljoen negatief (2011: € 0 miljoen negatief). De onderliggende nominale waarden waarop deze interest rate swaps betrekking hebben is € 205 miljoen groot (2011: € 0 miljoen). Deze interest rate swaps zijn gewaardeerd tegen marktwaarde.

20 Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Onroerende zaken

Er zijn verplichtingen aangegaan voor circa € 6 miljoen (2011: € 14 miljoen) inzake beleggingen in onroerende zaken.

Overige effecten

Inzake beleggingen in overige effecten zijn geen verplichtingen aangegaan (2011: geen).

Renteswaps

Op balansdatum bedroeg de marktwaarde van de interest rate swaps waarvoor kostprijs hedgeaccounting wordt toegepast € 1,3 miljoen negatief (2011: € 3,7 miljoen negatief).

Aansprakelijkheidsstelling

Door DELA Coöperatie is ten behoeve van de meeste in de consolidatie betrokken dochterondernemingen een aansprakelijkheidsstelling afgegeven zoals bedoeld in artikel 2:403 BW. De betreffende dochterondernemingen zijn opgenomen in de overige gegevens.

DELA Coöperatie vormt met de meeste van haar dochtermaatschappijen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Op grond van de Invorderingswet zijn de coöperatie en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting. De betreffende dochterondernemingen zijn opgenomen in de overige gegevens.

Compensabele verliezen

Bij buitenlandse dochterondernemingen bestaan fiscaal compenseerbare verliezen ten bedrage van ca. € 4,4 miljoen. Voorzichtigheidshalve zijn hiervoor geen latente belastingvorderingen opgenomen.

(Meerjarige) financiële verplichtingen

	Vervallen binnen één jaar	Vervallen na één en voor vijf jaar	Vervallen na vijf jaar
Huur	1.923	6.520	5.706
Leaseverplichtingen	2.694	5.834	0

21 Omzet

De geografische omzetverdeling is als volgt:

	2012	2011
Premie-inkomen Nederland	231.006	218.699
Opbrengst uitvaartverzorging Nederland	156.526	151.091
Totaal Nederland	387.532	369.791
Premie-inkomen België	58.003	41.540
Opbrengst uitvaartverzorging België	53.089	51.368
Totaal België	111.092	92.909
Totaal premie-inkomen en opbrengst uitvaartverzorging	498.624	462.699
Bruto-opbrengsten beleggingen	229.394	35.174
Beleggingslasten niet zijnde rentelasten	(4.482)	(3.424)
Intercompany omzet uitvaartverzorging	(92.602)	(85.333)
Overige omzet Verzekeraar	1.404	945
Totaal	632.339	410.061

22 Opbrengst uit beleggingen

De opbrengst beleggingen bestaat uit:

	2012	2011
Opbrengst beleggingen verzekeraar	159.626	147.159
Indirect rendement beleggingen	60.587	(118.942)
	<hr/>	<hr/>
Af: Financiële lasten uitvaartverzorger	220.213	28.217
	(4.157)	(4.661)
	<hr/>	<hr/>
	216.056	23.556

Deze opbrengsten kunnen ook als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Bruto-opbrengsten beleggingen		
Onroerende zaken (indirect)	(38.681)	(8.701)
Onroerende zaken (direct)	75.890	74.456
Aandelen (indirect)	108.094	(130.753)
Aandelen (direct)	34.825	36.696
Obligaties (indirect)	45.197	18.116
Obligaties (direct)	50.351	30.105
Derivaten (direct)	431	0
Derivaten (indirect)	(34.855)	0
Vorderingen uit hypothecaire leningen	70	70
Vorderingen uit andere leningen	4.764	4.861
Overige rentebaten	773	2.716
Andere financiële beleggingen (indirect)	(19.169)	2.392
Andere financiële beleggingen (direct)	1.705	5.216
	<hr/>	<hr/>
	229.394	35.174
Beleggingslasten		
Kosten groot onderhoud	3.714	2.781
Overige kosten	768	643
Overige rentelasten	8.856	8.194
	<hr/>	<hr/>
	13.338	11.618
	<hr/>	<hr/>
Netto opbrengst beleggingen	216.056	23.556

23 Gerealiseerde en niet-gerealiseerde winst op beleggingen

De gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten op beleggingen per beleggingscategorie zijn als volgt:

	2012		2011	
	Gerea- liseerde resultaten	Niet gereaa- liseerde resultaten	Gerea- liseerde resultaten	Niet gereaa- liseerde resultaten
Onroerende zaken	75.733	(38.524)	74.421	(8.666)
Aandelen	32.880	110.039	31.913	(125.970)
Vastrentende waarden	77.987	17.561	24.834	23.387
Derivaten	(19.682)	(14.742)	0	0
Andere financiële beleggingen	(5.690)	(19.505)	2.146	1.491
	161.228	54.828	133.314	(109.758)

24 Verzekeringstechnische lasten

Deze lasten bestaan uit:

	2012	2011
Uitkering bij overlijden	4.172	3.177
Uitvaartkosten variabel	61.627	57.247
Uitvaartkosten vast	19.584	15.394
Expiratie	1.101	12
Uitkering pensioenverzekeringen	14	233
Kapitaaluitkeringen	22.106	19.660
Afkopen	13.832	10.070
Dotatie technische voorziening	130.535	122.428
	252.971	228.220

25 Personeelskosten

De personeelskosten van de verzekeraar en de uitvaartverzorger bestaan uit:

	2012	2011
Lonen en salarissen	39.997	35.257
Sociale lasten	10.701	9.527
Pensioenlasten	5.971	5.376
Overige personeelskosten	36.085	37.612
	92.754	87.771

26 Acquisitiekosten

Onder de acquisitiekosten van de verzekeraar zijn de volgende kosten opgenomen:

	2012	2011
Personeelskosten	14.704	11.344
Provisie derden	12.358	12.712
Overige acquisitiekosten	20.472	20.250
Geactiveerde acquisitiekosten	(7.790)	(9.089)
	39.743	35.217

27 Andere bedrijfskosten

Onder de andere bedrijfskosten van de verzekeraar en de uitvaartverzorger zijn opgenomen:

	2012	2011
Gebouw Inventaris	21.467	21.003
Autokosten	7.823	7.206
Automatiseringskosten	12.086	8.631
Advieskosten	5.204	3.615
Kantoorkosten	7.322	7.055
Overige kosten	5.422	6.102
	59.323	53.612

Beloning bestuurders

De bezoldiging van de bestuurders kent een vaste en een variabele component. De Directie ontvangt geen representatievergoeding noch aandelen of opties. De bezoldiging van bestuurders en voormalige bestuurders in het boekjaar bedroeg aan vaste beloning € 477 (2011: € 472), aan variabele beloning € 98 (2011: € 152) en aan bijdrage pensioenen € 165 (2011: € 150).

De bezoldiging van de commissarissen in het boekjaar bedroeg € 160 (2011: € 158).

28 Accountantshonoraria

In het boekjaar en voorgaand boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	2012		
	PwC NL	buitenland	Totaal PwC
Controle van de jaarrekening	280	265	545
Andere controlewerkzaamheden	34	10	44
Fiscale advisering	140	64	204
Andere niet-controlediensten	47	0	47
	501	339	840

	2011		
	PwC NL	buitenland	Totaal PwC
Controle van de jaarrekening	233	232	465
Andere controlewerkzaamheden	132	0	132
Fiscale advisering	85	0	85
Andere niet-controlediensten	0	0	0
	450	232	682

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de vennootschap en de in de consolidatie betrokken maatschappijen zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

29 Verbonden partijen

Identificatie van verbonden partijen

Alle juridische eenheden binnen de Groep worden door DELA Coöperatie als verbonden partijen aangemerkt, aangezien DELA direct of indirect zeggenschap kan uitoefenen over al deze entiteiten. Ook worden door DELA Coöperatie de bestuurders en hun directe familieleden als verbonden partijen aangemerkt.

Inzake overlijdens die bij DELA Natura- en levensverzekeringen N.V. worden aangemeld, wordt de uitvoering verzorgd door DELA Uitvaartverzorging B.V. en haar dochtermaatschappijen.

DELA Verzekeringen N.V., vestiging België, heeft haar verzekeringsportefeuille deels herverzekerd bij DELA Natura- en levensverzekeringen N.V.

30 Gemiddeld aantal werknemers

Gedurende 2012 had de Groep gemiddeld 1.585 (2011: 1.388) werknemers in dienst, waarvan 375 (2011: 305) werknemers in België. Hiervan zijn 26 werknemers (2011: 23) werkzaam in de beleggingssector waarvan de personeelskosten onder de beleggingsresultaten vallen.

31 Claims

Bij of door de Groep is geen materiële claim aanhangig gemaakt.

32 Belastingen resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening

De belasting over het resultaat voor belastingen ten bedrage van € 78.203 kan als volgt worden toegelicht:

	2012	2011
Te ontvangen / (verschuldigde) winstbelasting:		
- Verslagjaar	(23.196)	31.784
- Correcties voorgaande jaren	(1.570)	358
Latente belastingen:		
- Ontstaan en afwikkeling tijdelijke verschillen	6.547	2.661
- Herwaardering latenties in verband met wijziging belastingpercentage	0	0
Totaal	(18.219)	34.803

Het toepasselijke belastingtarief is gebaseerd op de relatieve verhouding van de bijdrage van de groepsmaatschappijen aan het resultaat en het in de desbetreffende landen van toepassing zijnde belastingpercentage.

	2012	2011
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	78.203	(109.524)
Nominaal belastingpercentage	25,0%	25,0%
Nominaal belastingbedrag	(19.551)	27.381
Effect deelnemingsvrijstelling	(4.475)	1.339
Herwaardering latenties in verband met wijziging belastingpercentage	0	0
Correcties voorgaande jaren	(1.570)	358
Overige fiscale faciliteiten	7.377	5.725
Totaal	(18.219)	34.803
Effectief belastingpercentage	23,3%	31,8%

Het effectieve belastingtarief wijkt in belangrijke mate af van het toepasselijke belastingtarief als gevolg van gunstige belastingfaciliteiten in het buitenland; deze betreffen met name fiscaal onbelaste beleggingswinsten in zowel België als Luxemburg. In België is voorts sprake van compensatie met fiscale verliezen uit voorgaande jaren van € 4,4 mln. (2011: 3,0 mln.).

Enkelvoudige jaarrekening

Enkelvoudige balans per 31 december 2012

x € 1.000	Ref.	31 december 2012	31 december 2011
Activa			
Vaste activa			
Deelnemingen	34	839.941	775.571
Vlottende activa			
Vorderingen op groepsmaatschappijen	35	1.940	4.347
Liquide middelen	36	10	8.679
Overige vorderingen		10.609	10.832
		<u>852.499</u>	<u>799.429</u>
Passiva			
Eigen vermogen			
Herwaarderingsreserve	39		431.398
Overige reserve	37	392.903	336.196
	38	<u>434.592</u>	<u>336.196</u>
		827.495	767.593
Kortlopende schulden			
Schulden aan groepsmaatschappijen		15.159	21.992
Overige schulden		9.845	9.844
		<u>852.499</u>	<u>799.429</u>

Enkelvoudige winst- en verliesrekening over 2012

x € 1.000	Ref.	2012	2011
Resultaat deelnemingen na belastingen	34	64.370	(70.737)
Vennootschappelijk resultaat na belastingen		(4.468)	(4.031)
Resultaat na belastingen		59.902	(74.768)

Toelichting op de enkelvoudige balans en winst- en verliesrekening

33 Algemeen

De enkelvoudige jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Aangezien de winst- en verliesrekening over 2012 van DELA Coöperatie is verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening, is volstaan met weergave van de beknopte enkelvoudige winst- en verliesrekening in overeenstemming met artikel 2:402 van het Burgerlijk Wetboek. Deelnemingen in groepsmaatschappijen worden gewaardeerd volgens de netto-vermogenswaarde in overeenstemming met paragraaf 2.6 van de geconsolideerde jaarrekening.

Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de op pagina 32 tot en met 42 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en winst- en verliesrekening.

34 Deelnemingen

De deelneming betreft het 100%-belang in DELA Holding N.V.

Het verloop van de deelneming kan als volgt worden gespecificeerd:

	2012	2011
Stand per 1 januari	775.571	849.370
Resultaat deelnemingen	64.370	(70.737)
Overige mutaties in reserves		(3.063)
Stand per 31 december	839.941	775.571
Aanschafwaarde	93.056	93.056
Cumulatieve mutaties	746.885	682.515
Stand per 31 december	839.941	775.571

35 Vorderingen

Vorderingen op groepsmaatschappijen

	31-12-2012	31-12-2011
DELA Holding N.V.	1.789	801
DELA Uitvaartverzorging B.V.	80	0
DELA Holding Belgium N.V.	53	27
DELA Verzekeringen N.V.	18	3.518
	1.940	4.347

Over het gemiddeld saldo van deze rekening-courantverhoudingen wordt 3%(kort) en 5%(lang) rente berekend. Omtrent aflossing en zekerheden is niets geregeld.

36 Liquide middelen

De specificatie luidt als volgt:

	31-12-2012	31-12-2011
Deutsche Bank N.V.	10	8.679
	10	8.679

De liquide middelen staan tot een bedrag van € 0 niet ter vrije beschikking.

37 Herwaarderingsreserve

Het verloop is als volgt:

	2012	2011
Stand per 1 januari	431.398	436.262
Naar overige reserves inzake waarde mutatie onroerende zaken	(23.768)	(3.790)
Waardemutatie aandelen	0	0
Waardemutatie overige effecten	(14.422)	1.351
Overige waardemutaties	(305)	(2.425)
Stand per 31 december	392.903	431.398

38 Overige reserves

Het verloop is als volgt:

	2012	2011
Stand per 1 januari	336.196	406.126
Uit bestemming resultaat boekjaar	59.902	(74.768)
Van herwaarderingsreserve inzake waarde-mutatie onroerende zaken	23.768	3.790
Waardemutatie overige effecten	14.422	(1.351)
Overige waardemutaties	305	2.399
Stand per 31 december	434.592	336.196

De fiscale egalisatiereserve, die onderdeel van het eigen vermogen is doch "beklemd", bedraagt per 31 december 2012 € 7.114 (2011: € 4.687).

39 Mutatieoverzicht eigen vermogen

De mutaties in het eigen vermogen luiden als volgt:

	2012	2011
Stand per 1 januari	767.593	842.388
Geconsolideerd netto resultaat	59.902	(74.768)
Waardemutatie beleggingen	0	1.351
Overige waardemutaties	0	(1.378)
Stand per 31 december	827.495	767.593

Eindhoven, 12 april 2013
DELA Coöperatie

Het Bestuur

Drs. E. Doeve

Ir. J.A.M. van der Putten

De Raad van Commissarissen

Dr. W.M. van den Goorbergh

F.H.J. Boons

Drs. J.P. de Pender

Mw. mr. A.C.R.J. van der Burgt-Nijpels

Prof. mr. C.J.H. Jansen

Overige gegevens

Statutaire winstverdeling

Volgens artikel 30 van de statuten stelt het Bestuur de jaarrekening over het afgelopen boekjaar op, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming.

Voorstel tot resultaatbestemming

Voorgesteld wordt het resultaat na belastingen van € 59.902 te doteren aan de overige reserves.

Vooruitlopend op de vaststelling door de Algemene Vergadering is deze resultaatbestemming reeds in de jaarrekening verwerkt.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de leden van de algemene vergadering van DELA Coöperatie U.A.

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de in dit rapport opgenomen jaarrekening 2012 van DELA Coöperatie U.A. te Eindhoven gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2012 en de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2012 en de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Coöperatie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de coöperatie. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de coöperatie gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van DELA Coöperatie U.A. per 31 december 2012 en van het resultaat over 2012 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Rotterdam, 12 april 2013

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel getekend door S.A. van Kempen RA

Actuariële verklaring inzake de voorzieningen

Opdracht

Door DELA Coöperatie U.A. te Eindhoven is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht over het boekjaar 2012 voor de verzekeringsmaatschappijen DELA Natura- en levensverzekeringen en DELA Verzekeringen N.V.

Gegevens

De gegevens, waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van de directie van de verzekeraar.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van de verzekeraar mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik conform artikel 3:73 van de Wet op het financieel toezicht onderzocht of de in het Actuarieel Verslag genoemde voorzieningen adequaat zijn vastgesteld.

De door de verzekeraar verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel daarvan heb ik onder meer de uitgangspunten, grondslagen en methoden, die zijn toegepast bij de vaststelling van de voorzieningen en bij de door de verzekeraar uitgevoerde toetsen van de toereikendheid van de voorzieningen beoordeeld. In mijn onderzoek heb ik tevens het prudentiële filter op basis van artikel 98 lid 3 van het Besluit prudentiële regels Wft betrokken.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de in het Actuarieel Verslag genoemde voorzieningen en de toereikendheidstoets geen onjuistheden van materieel belang bevatten. De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Voorzieningen

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat de in het Actuarieel Verslag genoemde voorzieningen, als geheel bezien, op de balansdatum adequaat zijn vastgesteld.

Meerwaarde technische voorzieningen en activa

De meerwaarden in verband met de onderwaardering van activa en overwaardering van de technische voorziening, die conform artikel 97 lid 1a van het Besluit prudentiële regels Wft zijn betrokken bij de aanwezige solvabiliteitsmarge, zijn adequaat vastgesteld.

Prudentiële filters

De prudentiële filters conform de artikelen 66 lid 2 en 98 lid 3 van het Besluit prudentiële regels Wft, zijn adequaat vastgesteld.

Amstelveen, 12 april 2013

G.C. Pater AAG

Towers Watson Netherlands B.V.